

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Alžběta Jamníková

Informační systémy a informační podpora kultury v České Republice
Information systems and information support in culture of the Czech Republic

Praha 2012

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 8. května 2012

.....
podpis studenta

Identifikační záznam

JAMNÍKOVÁ, Alžběta. *Informační systémy a informační podpora kultury v České Republice = Information systems and information support in culture of the Czech Republic*. Praha, 2012-05-08. 62 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Richard Papík.

Abstrakt (česky):

Předmětem práce jsou různé typy zdrojů s informacemi o kultuře v České republice s důrazem na výtvarné umění. Cílem práce je popsat a základně analyzovat knihovny, informační systémy a služby v oblasti kultury v kontextu České republiky. V úvodu práce je definovaný pojem kultura a kulturní dědictví. Ve třetí kapitole jsou uvedeny projekty, které svým fungováním podporují kulturu, kulturní dědictví a jejich prezentaci, uchovávání apod. Ve čtvrté kapitole jsou charakterizovány knihovny muzeí a galerií obecně a popsány knihovny, které se zabývají podporou kultury. V páté kapitole jsou popsány knihovny, které se přímo zaměřují svým fondem a službami na výtvarné umění. V poslední kapitole jsou popsány informační systémy a databáze zaměřené na výtvarné umění.

Abstrakt (anglicky):

This study focuses on different types of cultural information resources in the Czech Republic, particularly specialized on beaux arts. The topic of the thesis is to describe and essentially analyze libraries, information systems and services in the field of culture within the Czech Republic. The very first chapters of the thesis define the terms such as culture and cultural heritage. The third chapter describes the projects, which fundamentally support culture, cultural heritage and its presentation, preservation etc. In the fourth chapter the main characteristics of the libraries of museums and galleries and general characteristics of libraries, which support culture, are described. The fifth chapter describes libraries whose fund and services are mainly focused on beaux arts. In the last chapter, the informational system and databases of beaux arts are described.

Klíčová slova (česky):

informační systémy, informační služby, podpora kultury, knihovny výtvarného umění, knihovny vysokých uměleckých škol, databáze výtvarného umění, digitální knihovny, digitální archivy

Klíčová slova (anglicky):

information systems, information support, promotion of culture, libraries of visual arts, academy of arts library, databases of visual arts, digital libraries, digital archives

OBSAH

PŘEDMLUVA	10
1 ÚVOD.....	12
2 ZPŮSOBY DĚLENÍ KULTURY	14
2.1 Dělení podle pojetí pojmu kultura	14
2.2 Dělení podle materiálního hlediska	15
2.3 Dělení podle významu slova kultura	16
2.5 Dělení kulturního dědictví	16
2.6 Pojem a význam kultury v České republice od 19. století do současnosti	17
3 INFORMAČNÍ PODPORA KULTURY V ČR.....	18
3.1 Databáze muzeí a galerií Asociace muzeí a galerií České republiky	18
3.1.1 Adresář muzeí a galerií ČR.....	19
3.1.2 Webové rozhraní Adresáře	20
3.2 Centrální evidence sbírek musejní povahy	21
3.2.1 Vyhledávání	22
3.2.2 Popis záznamu jednotlivých záznamů sbírek	22
3.3 Projekt Česká muzea.....	22
3.4 Centrum pro prezentaci kulturního dědictví	24
3.4.1 Informační portál eMuzeum	25
4 KNIHOVNY ZABÝVAJÍCÍ SE PODPOROU KULTURY, JEJICH INFORMAČNÍ FONDY A SLUŽBY	27
4.1 Knihovny muzeí a galerií.....	27
4.1.1 Knihovna asociace muzeí a galerií	27
4.1.1.1 Třídění fondu knihovny	28
4.1.1.2 Komise knihovníků asociace muzeí a galerií ČR.....	28
4.2 Knihovna Národního muzea	29
4.2.1 Oddělení knihovny	30

4.2.2 Oddělení knižní kultury.....	31
4.2.3 Referenční služby knihovny.....	33
4.2 Knihovny vysokých uměleckých škol	33
4.2.1 Knihovna Vysoké školy uměleckoprůmyslové	33
4.2.1.1 Fond knihovny.....	33
4.2.1.2 Služby knihovny.....	34
4.2.2 Knihovna Akademie výtvarných umění v Praze	35
4.2.2.1 Fond knihovny.....	35
4.2.2.2 Služby knihovny.....	36
5 KNIHOVNY V OBLASTI VÝTVARNÉHO UMĚNÍ.....	37
5.1 Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze	37
5.1.1 Fond knihovny	37
5.1.2 Služby knihovny	38
5.1.3 Projekty knihovny.....	39
5.2 Knihovna Moravské Galerie v Brně	39
5.2.1 Fond knihovny	39
5.2.2 Služby knihovny	40
5.3 Knihovna Národní galerie v Praze.....	40
5.3.1 Fond knihovny	40
5.3.2 Služby knihovny	41
5.4 Knihovna Vědeckovýzkumného pracoviště Akademie věd výtvarného umění	41
5.4.1 Fond knihovny	41
5.5 Čítárna v Domě u Zlatého prstenu	42
5.5.1 Fond knihovny	42
5.5.2 Služby knihovny	42
5.6 Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě	43

5.6.1	Fond knihovny	43
5.6.2	Služby knihovny	43
5.7	Knihovna Muzea umění Olomouc	43
5.7.1	Fond knihovny	44
5.7.2	Služby knihovny	44
5.8	Knihovna Západočeského muzea v Plzni	44
5.8.1	Fond knihovny	44
5.8.2	Služby knihovny	45
6	DATABÁZE, DIGITÁLNÍ KNIHOVNY A DIGITÁLNÍ ARCHIVY VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ	46
6.1	Digitální lexikon českých výtvarníků	46
6.1.1	Současný stav hesel	47
6.1.2	Získávání dat a zajištění jejich důvěryhodnosti	47
6.1.3	Hesla	47
6.1.4	Vyhledávání	48
6.1.5	Autorská práva	48
6.1.6	Stručné hodnocení dle SWOT analýzy	48
6.2	AbART	48
6.2.1	Současný stav hesel	49
6.2.2	Vyhledávání	49
6.2.3	Hesla	50
6.2.4	Stručné hodnocení dle SWOT analýzy	51
6.3	Artlist	51
6.3.1	Současný stav hesel	52
6.3.2	Vyhledávání	52
6.3.3	Hesla	52

6.3.4 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy	54
6.4 Vědecko-výzkumné pracoviště AVU: Centrum pro studium současného a moderního umění	54
6.4.1 Bibliobáze	55
6.4.1.1 <i>Současný stav hesel</i>	55
6.4.1.2 <i>Vyhledávání</i>	56
6.4.1.3 <i>Hesla</i>	56
6.4.2 i-datum	56
6.4.2.1 <i>Současný stav hesel</i>	57
6.4.2.2 <i>Vyhledávání</i>	57
6.4.2.3 <i>Hesla</i>	57
6.4.3 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy	58
6.5 Oborová brána Umění a architektura ART JIB	58
6.5.1 Vyhledávání	59
POUŽITÁ LITERATURA.....	63
SEZNAM OBRÁZKŮ	69

PŘEDMLUVA

Stále zvyšující se objem digitalizovaných informací a jejich přesun na internet klade na uživatele velké nároky. Zejména na jeho schopnosti v daném objemu informací vyhledávat, třídit a orientovat se v něm. Při hledání konkrétních informací, je velkým plusem, ale zároveň i mínusem, jejich počet na internetu, v databázích, knihovnách apod. Je důležité vědět, kde, co a jak hledat, aby výsledky byly co nejrelevantnější. Vzhledem k tomu, že se zajímám o kulturu a výtvarné umění, bylo pro mne téma zaměřené právě na okolí této problematiky logickým výběrem. Tímto velice děkuji docentu Papíkovi, který mi pomohl téma vybrat, uchopit, a byl mi dobrým vedoucím.

Pokud potřebujete zjistit informace o muzeích, galeriích, skupinách umělců, umělcích samotných či výtvarných dílech, můžete postupovat různě. Můžete si vyhledat informaci na internetu, či jít do některé z knihoven, která je na problematiku zaměřená. Na internetu existují různé databáze a informační systémy. Některé jsou placené, některé jsou výběrové dle hlediska odborníků, některé jsou zaměřené pouze na určitou dobu a může být složité vybrat ten správný zdroj informací, který potřebujeme. To stejné platí i u knihoven. Každá má svůj fond specifický. Proto jsem se rozhodla zmapovat, co je v dnešní době k dispozici jak studentům či odborníkům, tak i laikům se zájmem o kulturu.

Nejdříve jsem rešerší zjišťovala, zda má tato problematika společného jmenovatele. Zda jsou nějaké projekty či instituce, které se tím zabývají a v jaké fázi se nacházejí. Tím sem přišla na pár zajímavých projektů, které se podporou kultury a informacemi o ní zabývají a v práci jsou popsány. Dále jsem našla knihovny, které se podporou či přímo výtvarným uměním zabývají. Do obou knihoven vysokých škol a do některých ostatních knihoven, jsem šla osobně a s pracovníky jsem udělala krátký rozhovor na předem připravené otázky. Tímto chci poděkovat všem, co mi takto vyšli vstříc: Štěpánce Rácové z knihovny Vysoké školy uměleckoprůmyslové (VŠUP), Tomáši Perglerovi z knihovny Akademie výtvarného umění (AVU), Evě Hoffmanové z Čítárny Galerie hlavního města Prahy (GHMP) a Marii Rumíškové z knihovny Národní galerie (NG). Posledním, a pro mne nejdůležitějším, tématem bylo zmapování elektronických informačních systémů a databází. Vycházela jsem hlavně z primárních informací na jejich internetových stránkách, případně z příspěvků autorů na různých konferencích či jsem si doplnila chybějící informace přímým dotazem na odpovědné

osoby. Tímto chci poděkovat Ondřejovi Stupalovi z Artlistu, za to že mi vyšel vstříc, našel si čas a poskytl mi důležité informace.

Nakonec chci poděkovat mým přátelům, studentům Dějin umění na FF UK a na VŠUP, kteří mi poskytli informace o této problematice z jejich hlediska, magistře Blance Vorlíčkové, ke které jsem chodila v posledním semestru na přednášky, které mne také inspirovaly, docentu Rudolfovi Vlasákovi, který vedl diplomový seminář a jehož rad jsem se mimo jiné při psaní řídila, ještě jednou chci velice poděkovat docentu Richardovi Papíkovi, jelikož mi se psaním velice pomohl a byl mi velkým přínosem, a v neposlední řadě rodičům, kteří mne při studiu podporují.

1 ÚVOD

Kultura, jako projev lidského faktoru, je důležitou složkou všech světových společností. Je to něco, co definuje rozdílnost či podobnost těchto společností. Výtvarné umění, jako projev kultury, je nevyčerpatelným zdrojem zkoumání, obdivování a následně obklopováním se. Za celou historii českého státu, vznikaly důležité instituce, rodili se významní umělci a tvořila se více či méně významná díla. Je logické, že v době, kdy se vše přesouvá do digitálního prostředí, a lidé jsou stále více zvyklí hledat zdroje a informace na internetu, musí se i informace o výtvarném umění a kultuře obecně také přenést do virtuálního světa. To se také bezesporu děje a na internetu lze najít množství institucí, databází, informačních systémů apod., které slouží zájemcům k získání potřebných informací. Důležité ale je se v množství informací a zdrojů orientovat. Účelem této práce je nastínit a zmapovat prostředí kultury České republiky jak online na internetu, tak v klasických knihovnách, ze kterých často i online databáze a systémy vychází.

Nejdříve ze všeho je v druhé kapitole vymezen pojem kultura a způsoby jeho dělení, dále se kapitola zabývá pojmem kulturní dědictví a jeho užíváním.

Ve třetí kapitole jsou uvedeny projekty, které svým fungováním podporují kulturu, kulturní dědictví a jejich prezentaci, uchovávání apod. Je zde popsán Adresář muzeí a galerií České republiky, který zprostředkovává informace o fungování většiny českých sbírkotvorných institucí, dále Centrální evidence sbírek musejní povahy, která obsahuje informace o všech sbírkách ve vlastnictví státu, krajů či obcí, je zde zmíněn projekt Česká muzea, který by měl vycházet z propojení těchto dvou databází, ale bohužel je zatím pozastaven. Dále jsou popsány aktivity Centra pro prezentaci kulturního dědictví, mezi které patří i oborový informační portál eMuzeum.

Ve čtvrté kapitole jsou charakterizovány knihovny muzeí a galerií obecně a popsány dvě knihovny, které se zabývají podporou kultury jako takovou: Knihovna asociace muzeí a galerií, která podporuje svým fondem chod sbírkotvorných institucí a Knihovna Národního muzea, která svým fondem podporuje zachovávání a prezentaci kultury ČR jako takové. Dále jsou zde podrobně popsány knihovny největších uměleckých škol v ČR, jejich fondy a služby: Vysoká škola uměleckoprůmyslová a Akademie výtvarných umění v Praze.

V páté kapitole jsou popsány knihovny, které se přímo zaměřují svým fondem a službami na výtvarné umění: Knihovna uměleckoprůmyslového muzea v Praze, Knihovna

Moravské galerie v Praze, Knihovna Národní galerie v Praze, Knihovna Vědeckovýzkumného pracoviště Akademie věd výtvarného umění, Čítárna v Domě u Zlatého prstenu, Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě, Knihovna Muzea umění Olomouc a Knihovna Západočeského muzea v Plzni.

V poslední kapitole jsou popsány informační systémy a databáze zaměřené na výtvarné umění: Digitální lexikon českých výtvarníků, AbART, Artlist, projekty VVP AVU i-datum a Bibliobáze, a nakonec Oborová brána ART, která je společným projektem více českých knihoven zaměřujících se na výtvarné umění.

2 ZPŮSOBY DĚLENÍ KULTURY

„Pojem kultura má svůj etymologický původ v antickém starověku. Vznikl z latinského „colere“, a byl původně spojován s obděláváním zemědělské půdy (agri kultura). Novou dimenzi pojmu kultura odkryl římský filozof Marcus Tullius Cicero, když (...) nazval filozofii kulturou ducha. Tím položil základ pojetí kultury jako charakteristiky lidské vzdělanosti“ [SOUKUP, 2004, s.13].

Dle Soukupa se s nástupem renesance a humanismu filozofie věda a umění orientovala na existenci člověka a převážně na rozvoj jeho tvořivých schopností. Pojem kultura byl označením sféry pozitivních hodnot, které přispívají ke zdokonalování lidských schopností. V 18. století je kultura již jednoznačně chápána jako oblast lidské existence, která stojí v protikladu k přírodě. Odvrat od kladně hodnotícího pojmu (vycházejícího z axiologického pojetí kultury) na moderní globální pojetí (nazývaného antropologické pojetí kultury) je prací německého historika Gustava Friedricha Klemma. Kulturu vnímá tak, jak se projevuje ve zvycích, ve způsobech víry a ve formách vlády. Na něj navazuje anglický antropolog Edward Burnett Tylor, který formuluje první formální antropologickou definici kultury: *“Kultura, nebo civilizace (...) je komplexní celek, který zahrnuje poznání, víru, umění, právo, morálku, zvyky a všechny ostatní schopnosti a obyčeje, jež si člověk osvojil jako člen společnosti”* [SOUKUP, 2004, s.14]. Tím začal být pojem kultura užíván k označení třídy věcí a jevů, jež člověka odlišují od zvířete. Kultura tedy není pouze oblast pozitivních hodnot, které člověka kultivují a humanizují, ale zahrnuje všechny nebiologické a mechanické prostředky, díky kterým se člověk přizpůsobuje na vnější prostředí. Kultura tedy z antropologického hlediska vystupuje jako specifický lidský atribut, jako přetváření světa člověkem [SOUKUP, 2004, s.13-14].

2.1 Dělení podle pojetí pojmu kultura

Zrozením nového pojetí, ale nezaniká jiné pojetí. Podle Soukupa [SOUKUP, 2004, s.15] tedy můžeme v současné literatuře najít tři základní přístupy k vymezení rozsahu a obsahu pojmu kultura.

1. Axiologické pojetí kultury:

Tzv. Tradiční pojetí, vychází z humanistické a osvícenské tradice. Je výrazně hodnotící a omezuje rozsah pouze na pozitivní hodnoty, které přispívají ke kultivaci. Do

kultury jsou tak zahrnovány oblasti duchovních hodnot společnosti jako jsou umění, věda, literatura, osvěta, výchova apod.

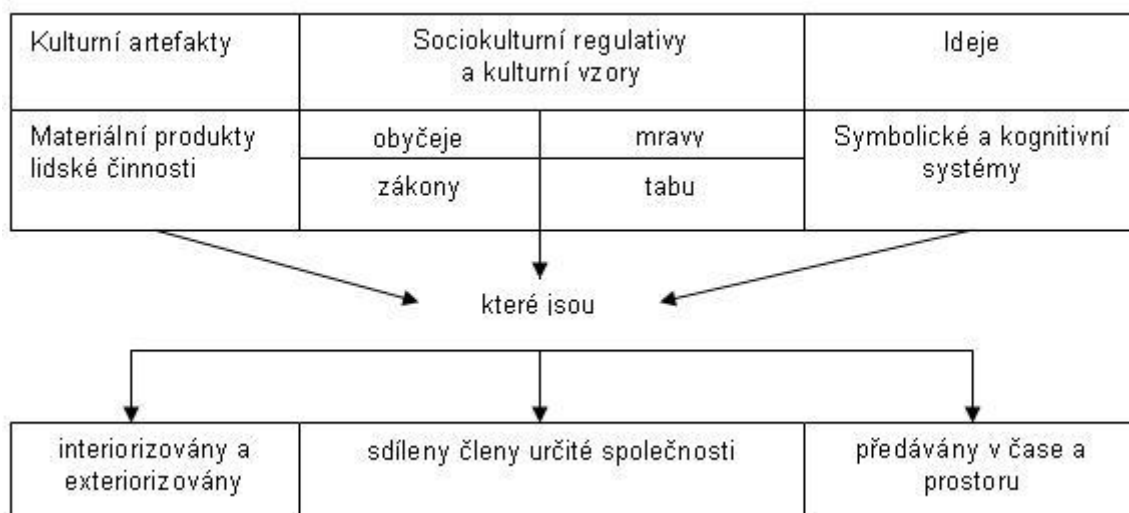
2. Antropologické pojetí kultury:

Tzv. Globální pojetí, zahrnuje všechny nadbiologické prostředky a mechanismy, díky nimž se člověk přizpůsobuje vnějšímu prostředí. Díky tomu, že nemá hodnotící funkci, může charakterizovat a klasifikovat různá společenství v čase a prostoru a díky tomu, lze porovnávat různé sociokulturní systémy, jako jsou kultury, subkultury apod. Je chápáno jako systém artefaktů, sociokulturních regulativů a idejí, a tím se prosadilo ve vědních oborech jako je sociální a kulturní antropologie, archeologie, etnografie, etnologie, sociologie, psychologie a kulturologie.

3. Redukcionistické pojetí kultury

Zahrnuje velké množství přístupů, pro které je typická snaha omezit rozsah pojmu kultura na pouze určitou část sociokulturní reality. Takový přístup je typický pro současné kognitivní a symbolické antropologie, zejména sémiotické přístupy, které redukuje pojem kultura na systém znaků, symbol a významů, sdílených členy určité společnosti.

2.2 Dělení podle materiálního hlediska

Obr. 1 Třída kulturních jevů [SOUKUP, 2004, s.16]

1. Hmotná kultura

Také nazývána jako materiální. Představují ji materiální produkty lidské činnosti, materiální výtvoři, artefakty. Např. pro tuto práci důležité obrazy, grafiky, fotografie, knihy.

2. Nehmotná kultura

Nazývána jako nemateriální. Zahrnuje pravidla a normy chování v dané společnosti, jako jsou obyčeje, mravy, zákony, tabu, omezení, ideje (např. náboženství, nacionalismus), symbolické systémy (např. jazyk, řeč, písmo, gesta), umění nehmotné povahy- hudba, literatura, tanec, a společenské instituce organizující lidské chování (např. manželství, rodina, církve, soudnictví atd.).

2.3 Dělení podle významu slova kultura

Dle Soukupa lze kulturu chápat minimálně dvěma způsoby:

Kultura jako univerzální lidský fenomén, specificky lidská činnost, která není vlastní jiným biologickým formám života. Kultura je z univerzálního hlediska nejvýznamnější znak, jímž se druh člověk odlišuje od zvířat. Tato univerzální všelidská kultura se projevuje ve velkém množství dílčích lokálních kultur.

Kultura může být vnímána a studována jako zvláštní způsob života různých skupin lidí. Studium kultury na jednotlivých sociokulturních systémech ukazuje fakt kulturního pluralismu. V tomto významu jednotlivé lokální kultury představují jedinečné a unikátní konfigurace artefaktů, sociokulturních regulativů, idejí, symbolických systémů a kulturních institucí, typických pro určitou společnost nebo sociální skupinu.

K těmto dvěma principům ještě můžeme přidat pojem „kultura“, který je všeobecně veřejností vnímán jako něco, co je spojeno s kulturními aktivitami. Tedy i akcemi vytvářenými sbírkotvornými institucemi, jako jsou galerie, muzea, knihovny apod. Dalším důležitým pojmem je i „kulturní dědictví“, které můžeme definovat podle UNESCO jako *„odkaz minulosti, kterým žijeme dnes a který předáme budoucím generacím“*.

2.5 Dělení kulturního dědictví

Tak jako kultura, i kulturní dědictví je rozlišováno na hmotné a nehmotné. Základními dokumenty pro současnost jsou *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*

a *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví*, které vydalo UNESCO v roce 2003, zpřesňují pojem kulturní dědictví a jeho rozdělení následovně:

1. Hmotné kulturní dědictví

památníky: architektonická díla, díla monumentálního sochařství a malířství, prvky či struktury archeologické povahy, nápisy, jeskynní obydlí a kombinace prvků, jež mají výjimečnou světovou hodnotu z hlediska dějin, umění či vědy;

skupiny budov: skupiny oddělených či spojených budov, které mají z důvodu své architektury, stejnorodosti či umístění v krajině výjimečnou světovou hodnotu z hlediska dějin, umění či vědy;

lokality: výtvořiny člověka či kombinovaná díla přírody a člověka a oblasti zahrnující místa archeologických nálezů mající výjimečnou světovou hodnotu z dějinného, estetického, etnologického či antropologického hlediska.

2. Nehmotné kulturní dědictví:

Zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společnosti, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého kulturního dědictví.

2.6 Pojem a význam kultury v České republice od 19. století do současnosti

Oblast kultury byla v moderních dějinách českého státu chápána jako úzce spjata s oblastí školství a vzdělávání. Tento model navazoval na tradice rakouské monarchie. V roce 1918 vzniklo Ministerstvo školství a národní osvěty, které s tímto názvem existovalo až téměř do konce 2. Světové války a kultura byla v období 1. republiky chápána především jako osvětová činnost na spolkové, nikoli státní bázi. V období po 2. Světové válce již byla ve znamení postupného prosazování kulturní politiky KSČ a všechny kulturní aktivity byly centrálně řízeny a ideologicky kontrolovány systémem vytvořeným KSČ. Po listopadu 1989 došlo v rezortu kultury k podstatným změnám. Především rozsáhlé odstátnění, zbavení se všech politických a ideologických vlivů, velké množství kulturních institucí bylo privatizováno [O ministerstvu: historie ministerstva, 2007].

3 INFORMAČNÍ PODPORA KULTURY V ČR

Lidé byli po staletí zvyklí vnímat muzea a galerie prostřednictvím klasických muzejních forem, jako jsou výstavy, sborníky apod. Novou prezentaci a interpretaci sbírek přinesly až internetové stránky muzeí a galerií a to zejména dvě databáze. Nejprve databáze muzeí a galerií *Asociace muzeí a galerií České republiky* a později *Centrální evidence sbírek muzejní povahy* (CES) Ministerstva kultury, což je veřejnosti přístupný informační systém [ŽALMAN; NOVOTNÝ, 2004, s.70].

3.1 Databáze muzeí a galerií Asociace muzeí a galerií České republiky

Asociace muzeí a galerií je nevládním neziskovým a dobrovolným sdružením muzejních institucí a osob činných v oboru. *„Jejím základním cílem, je rozvoj muzejnictví a zajištění svobodné tvůrčí práce v muzeích, hájení společných zájmů a práv muzeí sdružených v AMG v duchu principů stanovených Etickým kodexem Mezinárodní rady muzeí ICOM. Při naplňování tohoto poslání zastupuje zájmy svých členů vůči státu a územním samosprávám, ostatním zřizovatelům muzeí i ve vztahu k jiným právnickým a fyzickým osobám. Podílí se na tvorbě koncepcí a významných projektů v oboru muzejnictví, vytváří a vede oborové informační systémy, zajišťuje různé formy vzdělávání pracovníků muzeí, všestranně propaguje a popularizuje činnost muzeí. Aktivně zasahuje do legislativního procesu uplatňováním profesních hledisek při tvorbě právních norem, které ovlivňují odborné, právní i ekonomické postavení muzeí a oboru muzejnictví jako celku. Spolupracuje s partnerskými organizacemi doma i v zahraničí. Provádí vlastní vydavatelskou a nakladatelskou činnost. Ve své činnosti navazuje na bohaté tradice českého muzejnictví i na tradice profesního sdružování institucí působících v tomto oboru. AMG je také důležitou muzejní platformou, která sdružuje muzea a galerie zřizovaná státem, samosprávnými celky, ale i podnikatelskými a soukromými subjekty.“* [Asociace muzeí a galerií ČR, 2011]

V současnosti AMG sdružuje 277 členů: asi 55% všech muzejních institucí, z toho 85% těch největších a nejvýznamnějších a dále 82 členů čestných či jednotlivých [Asociace muzeí a galerií ČR, 2011].

3.1.1 Adresář muzeí a galerií ČR

Významnou publikací je Adresář muzeí a galerií v České republice, která je knižně vydávána vždy obnovená pro určité období. Nejnovější Adresář je pro období 2011-2012¹.

Důležitou formou Adresáře je však forma databáze na serveru AMG².

Adresář
MUZEÍ A GALERIÍ
České republiky

Sobota
3.3.2012

vyhledávání:

AMG | Děni v oboru | Adresář muzeí a galerií ČR | Gloria musaealis | Festival muzejních nocí | Muzea a 20. století | Muzeum a změna

Aktualizace adresáře
Kalendárium akcí/výstav
Přehled konaných výstav

NAVŠTIVTE MUZEA A GALERIE

Adresář muzeí a galerií České republiky

Kolik muzeí působí v České republice? Kolik se jich nachází v mém okolí? Jaké mají stále expozice a hlavní obor své činnosti? Jak se tam dostanu, kde najdu jejich adresu nebo mapu, která mě k nim dovede? Kolik zaplatím za vstupné? Kdy mají otevřeno?

Pokud si kladete podobné otázky při plánování výletu do muzea, nabízíme Vám jednoduché řešení – Adresář muzeí a galerií ČR. Obsahuje více než 2000 záznamů o českých muzeích a galeriích, od nejmenších po ta největší u nás, od soukromých po národní instituce. Jednoduché vyhledávání je založeno na geografickém členění, nebo je možné využít obecné vyhledávání podle klíčových slov na principu Google. Vejděte a možná budete sami překvapeni, kolik možností se před Vámi otevírá!

Asociace muzeí a galerií ČR
Jindřišská 901/5, II. schodiště
110 00 Praha 1 - Nové město
tel.: +420 224 210 037-9
fax: +420 224 210 047

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Královéhradecký kraj
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj

Obr. 2 Webová stránka Adresáře muzeí a galerií ČR

Obsahuje „údaje o expoziční a výstavní činnosti muzeí a galerií, jejich přístupnosti veřejnosti a poskytovaných službách. Byl pravidelně aktualizován v průběhu roku 2010 prostřednictvím online formuláře v provozu nové centrální databáze na Internetu“ [Výroční zpráva AMG, 2010]. Adresář je určen k vzájemné komunikaci muzeí a galerií, může sloužit i subjektům činným v oblasti cestovního ruchu, školám, ostatním kulturním institucím apod. Proto AMG klade důraz na aktualizaci údajů. Adresář může sloužit i k efektivní propagaci instituce: „Tento portál se proto stává na základě snadno ověřitelných podkladů ze sledování návštěvnosti stránek hlavní vstupní branou návštěvníků vedoucí ke všem prezentovaným

¹ Pro členy AMG je k dispozici zdarma, pro ostatní nečleny je k zakoupení za 100Kč.

² <http://www.cz-museums.cz/adresar/>

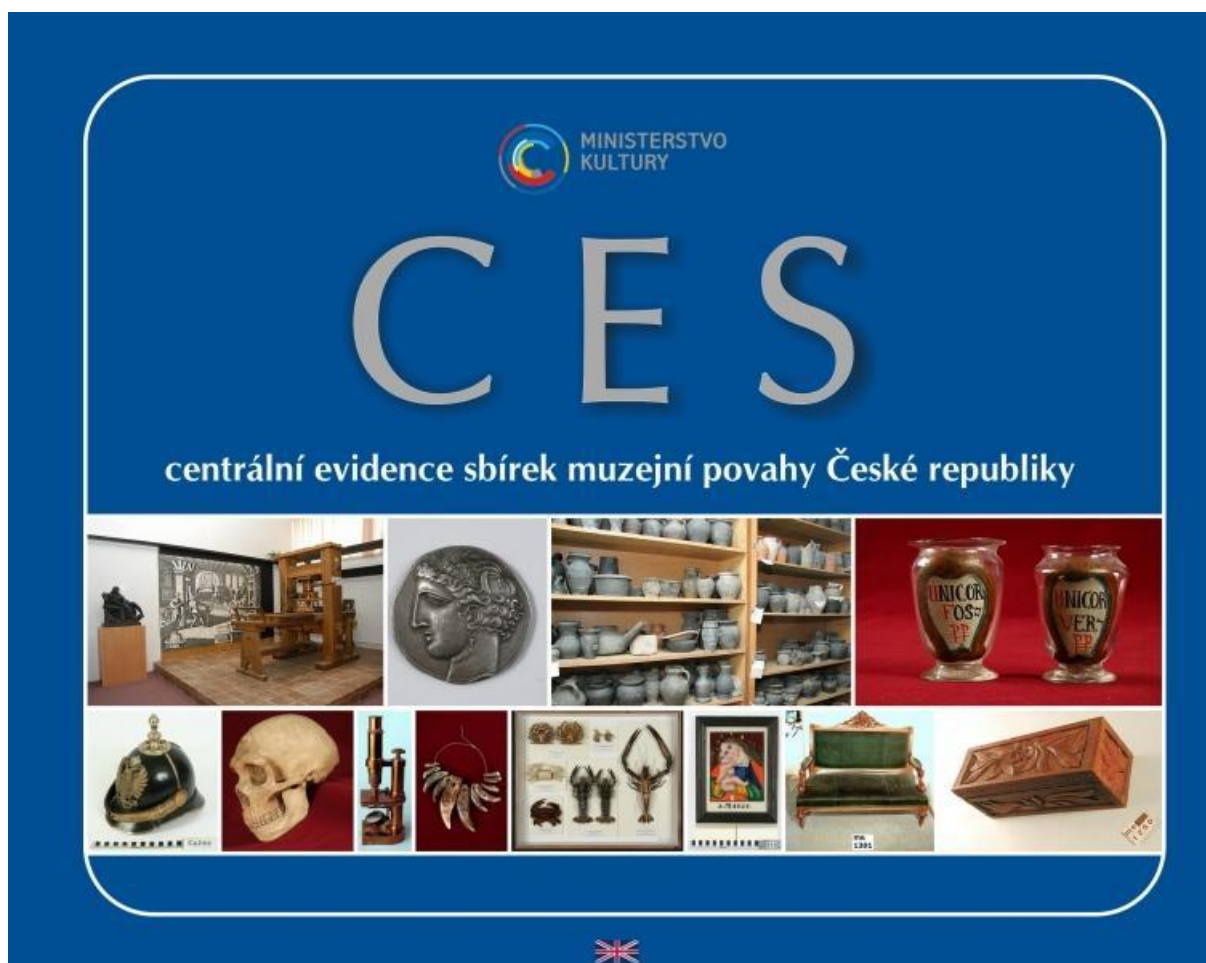
muzeím a galeriím“ [Výroční zpráva AMG, 2010]. Muzea a galerie jsou také vyzvána k poskytnutí údajů do databáze výstav a kulturních událostí. Výstup z této databáze je pravidelně v dvouměsíčních intervalech publikován jako příloha „Kalendárium kulturních událostí“ ve Věstníku AMG. Na internetových stránkách mohou být také prezentovány akce muzeí a galerií v oboru, jako jsou semináře, konference, přednášky apod. Prezentovány mohou být i nově vydané sborníky, publikace atd. a další informace z činnosti muzejních institucí v České republice [Výroční zpráva AMG, 2010].

3.1.2 Webové rozhraní Adresáře

V Adresáři je možné vyhledávat podle dvou kritérií: umístění a oboru. Podle umístění se na serveru AMG rozdělují jednotlivé instituce dle krajů (výběr je možný z abecedního seznamu krajů či „kliknutím“ na barevně rozlišenou mapu ČR), dále podle měst v jednotlivých krajích, či podle části města nebo místa a pak už podle názvu instituce. Druhá možnost je vybrat vyhledávání podle oborů, které nabízí abecední seznam více než 130 různých oborů.

Jsou zde zahrnuty nejen muzea a galerie, ale i archivy, nebo místa jako zahrady, vily atp. U každého záznamu jsou uvedeny základní informace: adresa, PSČ, lokace GPS, telefon, fax, email, www stránky, poslední aktualizace záznamu, zda je instituce členem AMG, zřizovatel, charakteristika expozice a zastoupené obory. Další informace jsou otevírací doba instituce, vstupné, služby návštěvníkům, budova instituce, činnost instituce, pobočky a vložená mapa.

3.2 Centrální evidence sbírek musejní povahy

Obr. 3 Webová stránka CES

Zřizovatelem *Centrální evidence sbírek* (dále jen CES) je od roku 2002 Ministerstvo kultury ČR, odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií. V současné době je veřejně přístupná inovovaná verze z roku 2006³. V CESu jsou zapsané všechny sbírky ve vlastnictví státu, krajů a obcí. Jejich správci, muzea a galerie, měli ze zákona⁴ povinnost o zápis sbírky požádat. Do CES jsou zapsány i sbírky jiných právnických či fyzických osob, kteří o zapsání požádali. CES slouží jako přehled muzeí a galerií zřizovaných Českou republikou, kraji, obcemi nebo soukromými vlastníky. Informuje o oborech, v nichž muzea

³ Systém byl navržen pracovníky informatiky Moravského zemského muzea v Brně (nyní Centrum pro informační technologie v muzejnictví – CITeM) podle požadavků odboru movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury v roce 2000

⁴ Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek musejní povahy a o změně některých dalších zákonů

a galerie provádějí sbírkotvornou činnost a obsahuje informace o dotacích, které jsou poskytovány z veřejných rozpočtů. V současné době CES obsahuje 370 záznamů sbírek a 2538 záznamů podsbírek [Centrální evidence sbírek, 2002].

3.2.1 Vyhledávání

Vyhledávání je rozděleno na vyhledávání ve sbírkách a podsbírkách. U obojího je volba zobrazení všech položek najednou nebo podrobné vyhledávání. Kritéria hledání jsou název, vlastník, správce a umístění. V podrobném vyhledávání podsbírek je navíc možno hledat podle číselníku Ministerstva kultury ČR a podle klíčových slov.

3.2.2 Popis záznamu jednotlivých záznamů sbírek

Seznam sbírek obsahuje název sbírky, údaje o vlastníkovi, údaje o správci, oborové samostatně evidované části podsbírký a její charakteristiku. Charakteristika podsbírký obsahuje označení území, z něhož sbírka pochází, časové období, která převážná část sbírky charakterizuje a stručnou historii podsbírký, počet evidenčních čísel, druhy předmětů a materiálů a označení, zda jsou součástí podsbírký kulturní památky či archiválie. Některé záznamy obsahují ilustrační fotografie charakteristických sbírkových předmětů.

3.3 Projekt Česká muzea

Prostřednictvím těchto zdrojů měla veřejnost poprvé možnost získat částečný přehled o sbírkách a jejich správcích. I když jejich význam je nepopíratelný, „*nejsou pro veřejnost zatím příliš přitažlivé*“ [ŽALMAN; NOVOTNÝ, 2004, s. 70]. Hlavním důvodem je absence obrazových informací o muzeích a galeriích a jejich sbírkách.

I toto byly základní východiska projektu podporovaného Ministerstvem kultury „Česká muzea“, „jehož cílem je zprostředkování komplexní informace o českém muzejnictví prostřednictvím informačního systému s dálkovým přístupem“ [ŽALMAN; NOVOTNÝ, 2004, s. 70]. Projekt byl jedním ze základních nástrojů realizace Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v české republice na léta 2003-2008 Ministerstva kultury. Cílem projektu bylo „umožnit veřejnosti seznámit se s movitým kulturním dědictvím ve sbírkotvorných institucích“ [ŽALMAN; NOVOTNÝ, 2004, s. 70] a vedle klasických expozic, výstav, programů a publikací dalším způsobem jak zvýšit zájem o muzejní a galerijní instituce v ČR [ŽALMAN, 2004]. Projekt byl určen především pro nejširší veřejnost, ale

předpokládala se další využití, např. pro využívání sbírek k badatelským účelům a pro jejich ochranu.

Prostředkem měl být z jednoho portálu vstup do „virtuální expozice českého muzejnictví“, prezentující informace o správcích sbírek, o sbírkách a jejich oborových částech a obrazové katalogy vybraných podsbírek. Informace měly být zařazovány výběrově a postupně, podle toho, jaká je jejich vypovídací hodnota o muzeu, galerii či sbírce. Základním principem mělo být využití a propojení existujících databází CES⁵, databáze AMG⁶, informace dostupné na www stránkách muzeí a galerií a databáze již zpracované na elektronických nosičích. Dále byl dán důraz na „postupné doplňování textových i obrazových informací o sbírkách a sbírkových předmětech podle stanovené metodiky a stanovených standardů, kooperace projektu s programem Evropské komise na podporu digitalizace kulturního dědictví „MINERVA PLUS“, realizace projektu tzv. stavebnicovým systémem, tj. postupným přidáváním dalších informací k již existujícím; tento princip měl zaručit, že první etapa realizace projektu již vlastně proběhla a je funkční, projektu nehrozí zánik, nebudou-li např. v některém období k dispozici potřebné finanční prostředky-může se pouze rozšiřovat a zkvalitňovat na základě již existujících databází a v rámci kompatibility s programem „MINERVA PLUS“ a v rámci jeho vyšší využitelnosti se předpokládalo, že portál „Česká muzea“ bude vytvářen také v anglické verzi“ [ŽALMAN, 2004].

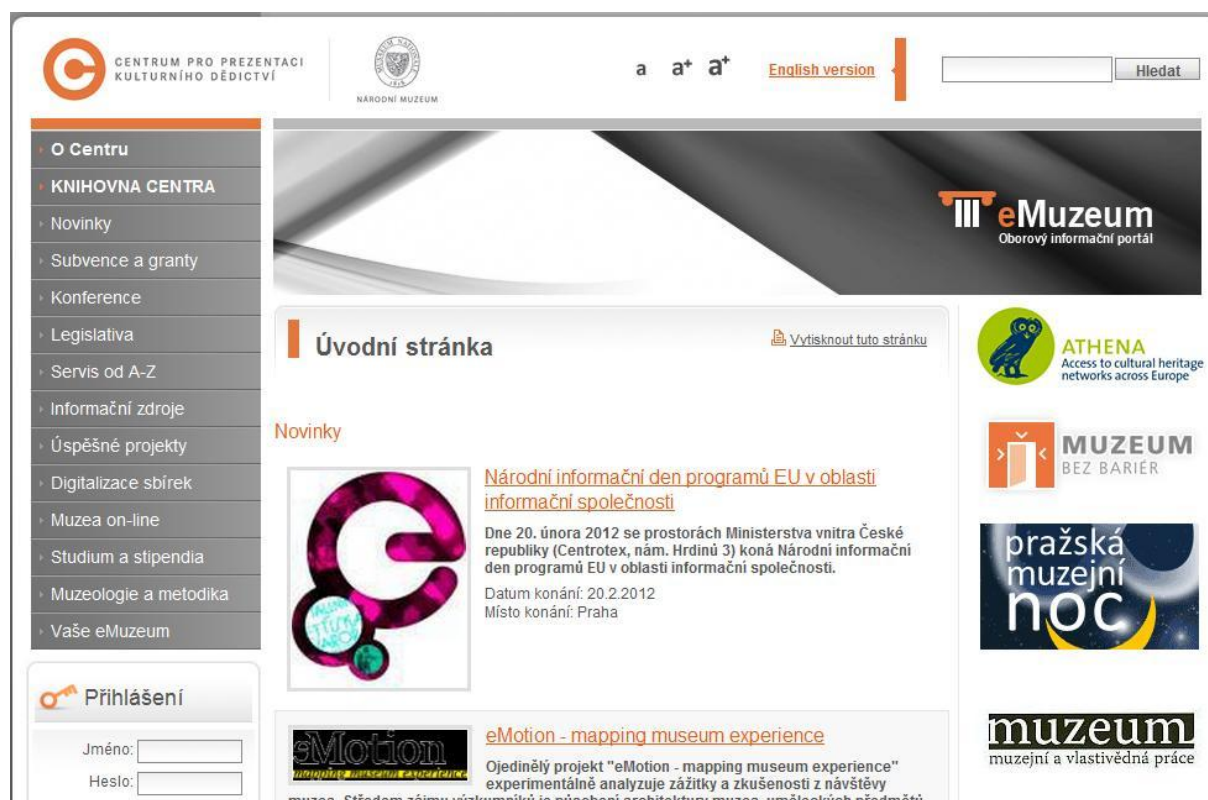
V roce 2004 byl vybrán zadavatel Národní muzeum. Do dnes nebyl projekt zatím realizován a v tuto chvíli je odložen. Podle Jiřího Žalmana projekt zatím nebyl ani zrušen či zamítnut. Na jeho realizaci nebyl zatím čas a prostředky vzhledem k nutnosti plnit jiné, aktuálně naléhavé úkoly, ale předpokládá, že se k projektu vrátí v průběhu následujících dvou let a buď se od něj definitivně ustoupí, nebo bude realizován. V roce 2006 vedle projektu vzniklo z iniciativy Ministerstva kultury *Centrum pro prezentaci kulturního dědictví*, které spravuje oborový informační portál *eMuzeum*⁷.

⁵ Centrální evidence sbírek musejní povahy Ministerstva kultury

⁶ Asociace muzeí a galerií

⁷ <http://www.emuzeum.cz>

3.4 Centrum pro prezentaci kulturního dědictví

Obr. 4 Webová stránka Centra pro prezentaci kulturního dědictví

Vznikem centra v roce 2006 byl naplněn úkol Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na roky 2003-2008. Centrum je samostatným oddělením Národního muzea, sídlí v nové budově Národního muzea, v budově bývalého Federálního shromáždění. Slouží jako metodické pracoviště, které plní dokumentační, metodickou, školicí a konzultační činnost [O centru, 2007]. „Hlavním předmětem zájmu Centra pro prezentaci kulturního dědictví je oblast zprostředkování sbírek a poznatků z nich plynoucích veřejnosti, konkrétně problematika muzejní prezentace a komunikace s veřejností, mimořádných prezentačních počinů, muzejní pedagogiky, digitalizace a možností využití digitalizovaného kulturního dědictví (např. zapojení do Evropské digitální knihovny Europeana), využívání nových technik a technologií v muzejní prezentaci, prezentace muzeí jako institucí ve vztahu k veřejnosti. Centrum se snaží definovat roli muzeí a způsoby komunikace muzeí s veřejností ve vznikající globální informační společnosti. Pokouší se umožnit muzeím přijmout a uchopit jejich digitální okolí, protože je zřejmé, že on-line prezentace začíná být základem vztahu muzea a veřejnosti, jak z pohledu přilákání fyzické návštěvy muzea nebo zprostředkování muzea skrze virtuální výstavy“ [O centru, 2007].

Mezi úkoly a aktivity Centra patří budování odborné knihovny a poskytování jejích služeb odborné veřejnosti, pořádání prezentačních počinů v muzejnictví (*Pražská muzejní noc, Cool Tour linka*), vydavatelská činnost (časopis *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*), provoz a správa oborového informačního portálu *eMuzeum* a další. Do budoucna se chce Centrum zaměřit mimo jiné na doprovodné programy, vzdělávání v muzeu, interaktivitu výstav na různých úrovních, řešení využití digitalizovaných muzejních sbírek, tvorby virtuálních výstav, virtuálních prohlídek muzeí, expozic a výstav, virtuálních badatelských prostředí atd. [O centru, 2007].

3.4.1 Informační portál eMuzeum

Portál *eMuzeum* je budován jako informační databáze, oborový informační portál, ve kterém jsou zpřístupněny např. virtuální výstavy, prezentace úspěšných projektů, aktualizované informace z oboru, a také funguje jako komunikační křižovatka určená spíše odborníkům než laické veřejnosti. Portál je budován *Centrem pro prezentaci kulturního dědictví*, které bylo založeno k 1. 11. 2005 z iniciativy a za podpory *Odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR*. Cílem je řada teoretických a praktických úkolů spojených s prezentací kulturního dědictví jako je komunikace s veřejností prostřednictvím netradičních způsobů, digitalizace sbírek, spolupráce se zahraničím, snaha o zapojení českých muzeí do mezinárodních projektů a programů nebo definování role muzea v současné globální informační společnosti [O centru, 2007].

Z webu se můžete dozvědět novinky a informace z odborné oblasti, jako jsou např.:

- a) konané konference, diskuze a jiné akce pořádané nejen Centrem a v České republice, ale i jinými organizacemi po celém světě
- b) informace o přidělených nebo vyhlášených subvencích a grantech v oboru
- c) informace v legislativní sekci, která obsahuje „*metodické pokyny, usnesení vlády, vyhlášky a zákony, které jsou závazné pro oblast muzejnictví v České republice*“
- d) pro muzea a galerie uveřejňuje seznam firem, které mohou poskytovat potřebný servis, podle kategorií např. stavba, přeprava, media, styk s veřejností atd.
- e) uveřejňuje různé informační zdroje, jako jsou odborná periodika (sborníky a časopisy), webové stránky a portály muzejních asociací a dalších kulturních institucí (webové informační zdroje), které obsahují nejnovější teoretické, metodologické i praktické

trendy v oblasti muzeologie a výstavnictví, či legislativní oblast i technologický vývoj, knihovny a bibliografii

- f) úspěšné projekty vykonané v oboru
- g) informace, v oblasti digitalizace: zahraniční a české projekty k inspiraci, oblast legislativy či aktuální dění v souvislosti s evropskou digitální knihovnou *Europeanou*
- h) odkazy na virtuální výstavy a expozice a jiné další užitečné odkazy na webové stránky
- i) informace o možnostech studia muzeologie
- j) informace o muzejních standardech, teoretické texty, kontakty na výzkumná a metodická pracoviště pro základní orientaci v oboru

4 KNIHOVNY ZABÝVAJÍCÍ SE PODPOROU KULTURY, JEJICH INFORMAČNÍ FONDY A SLUŽBY

4.1 Knihovny muzeí a galerií

Knihovny muzeí a galerií ČR jsou v naprosté většině prezenčními a badatelskou návštěvu je ve většině případů potřeba nahlásit dopředu. Hlavním důvodem je ochrana fondu, ve kterém se většinou uchovávají vzácné a unikátní dokumenty a fond má převážně sbírkový charakter. Dalším důvodem je, že knihovny v muzeích a galeriích jsou pouze jedním z řad oddělení a knihovník ji má často jen jako část úvazku. Knihovny jsou chápány jako interní služba pouze pro odborné pracovníky vlastní instituce. V dnešní době je ale důležité aby se knihovny snažily co nejvíce otevírat odborné veřejnosti, aby jejich obsah mohl být co nejvíce využit. Kromě zpřístupnění svých cenných fondů obvykle poskytují badatelům i další služby jako je zpracování rešerší na dané téma, zhotovení kopií dokumentů, či umožnění přístupů do některých českých i zahraničních databází apod. [HARTMANOVÁ, 2007].

4.1.1 Knihovna asociace muzeí a galerií

V knihovně *Asociace muzeí a galerií* (dále jen AMG) je spravován fond, který v současné době obsahuje přes 1650 knižních titulů a přes 1000 položek periodik a je průběžně doplňován. Fond je tvořen oborovou muzeologickou a muzejní literaturou, publikacemi z ediční činnosti AMG, publikacemi českých sbírkotvorných institucí, katalogy výstav, sbírek, sborníky z odborných konferencí, CD a DVD prezentace a publikace. Dále obsahuje pracovní listy k výstavám, informační a propagační materiály muzeí a galerií v ČR a dalších evropských institucí, informační materiály o mezinárodních organizacích zabývajících se sbírkotvornými institucemi (ICOM atd.) a také turistické informace. Další součástí knihovního fondu jsou periodika. Kromě věstníku AMG fond tvoří různé bulletiny, revue, sborníky, zpravodaje a věstníky muzeí, galerií a dalších institucí nebo další periodický tisk se zaměřením v daném oboru [Knihovna asociace muzeí a galerií ČR, 2011].

Knihovna sídlí v místě sekretariátu AMG a pro zájemce je přístupná ve všední dny na základě předchozí dohody. Veškerý obsah fondu je možný zapůjčit pouze prezenčně. Katalog

knihovny je volně přístupný na stránkách knihovny na internetu⁸ ve formě excelového souboru. Je zde rozdělen na katalog knih a katalog periodik.

4.1.1.1 Třídění fondu knihovny

Fond knihovny se dělí dle oborů do zvláštního třídícího systému:

AMG Asociace muzeí a galerií ČR

EK ekonomie, marketing, management, PR

EM elektronická média

HI historie

KA katalogy výstav, sbírek

KR konzervace, restaurování

MC muzea česká

MU muzeologie, muzejnictví

PA památková péče

PV přírodní vědy

TE technika, průmysl

UM umění, řemeslo

VL vlastivěda

4.1.1.2 Komise knihovníků asociace muzeí a galerií ČR

AMG sdružuje téměř všechna česká muzea. Její činnost probíhá prostřednictvím různých kolegií a komisí, jednou z nich je i komise knihovníků muzejních knihoven a galerií, čítá celkem 78 členů ze 49 institucí. Hlavní činnost komise je pořádání odborných seminářů o současných problémech v knihovnictví a muzejnictví, nové legislativy, služeb knihoven, zpracování knihovnického fondu, jeho ochrany, především sbírkových fondů. Konají se každoročně vždy v jiném městě a jiném muzeu. Začátek seminářů je datován v 70. letech 20. století, založení AMG pak v roce 1997. Členové výkonného výboru komise jsou zástupci muzejních knihoven z každého kraje, nejvyšším orgánem je valná hromada, každoročně a každé 3 roky se volí předseda, místopředseda a jednatel [Komise AMG, 2011].

⁸ <http://www.cz-museums.cz/web/amg/knihovna-amg>

Vydavatelská činnost komise: v roce 1982 vydala *Příručku pro knihovníky muzeí a galerií*, v roce 1986 *Adresář knihoven muzeí a galerií* a v roce 2007 aktuální *Nový adresář knihoven muzeí a galerií* [Komise AMG, 2011].

4.2 Knihovna Národního muzea

Vznik knihovny se datuje na začátek vzniku samotného muzea roku 1918. Základní knihovní fond byl tvořen dary knih a přírodnin od zakladatelů a mecenášů muzea. Mezi hlavní osobnosti z počátků knihovny patří především Josef Dobrovský [Knihovna Národního muzea, 2005-2011].

Fond je zaměřený na společenské a přírodní vědy [HARTMANOVÁ, 2007]. Knihovna, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo Kultury ČR, je od roku 1994 podle statutu Národního muzea veřejnou vědeckou knihovnou, určenou především k badatelské činnosti. Je jednou z pěti odborných ústavů Národního muzea⁹. Dále vydává od roku 1956 *Sborník Národního muzea*, příležitostně vystavuje své sbírky v ČR i zahraničí, pořádá přednášky a spolupracuje s médii. Podílí se na různých projektech digitalizace a zprostředkování historického knižního fondu pořádaných UNESCEM. [Knihovna Národního muzea, 2005-2011].

V roce 2001 začalo elektronické zpracování knižních sbírek. Je používán program KpWin a fondy se katalogizují dle standardů AACR2 a MARC21. Fond je součástí Souborného katalogu ČR. Od roku 2001 je k dispozici online katalog¹⁰, který obsahuje záznamy přírůstků od roku 2002. Jde převážně o soudobou odbornou literaturu, publikace z oblasti historie, přírodních věd, literární vědy, muzeologie, knihovnictví a knihovnědy jak české tak zahraniční [Informace o katalogu, 2010]. Dalším informačním systémem je nascanovaný listkový katalog- generální jmenný katalog Knihovny NM do roku 2001¹¹. *“Rukopisy a staré tisky jsou digitalizovány na vlastním serveru knihovny a zpřístupňovány v digitální knihovně Manuscriptorium. V současnosti je v rámci této digitální knihovny*

⁹ Spolu s Přírodovědeckým muzeem, Historickým muzeem, Náprstkovým muzeem asijských, afrických a amerických kultur a Českým muzeem hudby.

¹⁰ <http://opac.nm.cz/opacnm/index.php>

¹¹ <http://listky.nm.cz/catalogue/index.php>

přístupno 266 digitalizovaných rukopisů a tisků z fondů knihovny“ [Knihovna Národního muzea, 2005-2011].

4.2.1 Oddělení knihovny

Knihovna je rozdělena do 8 vlastních oddělení:

- a) KNM1: Bohemikální tisková produkce od 19. století do současnosti. Vzácnou část fondu tvoří rozsáhlá sbírka slovanské literatury 19. století, na které se významně podílel tehdejší bibliotékař Václav Hanka. Dále fond obsahuje tzv. knižní celky *“soukromé knihovny význačných osobností české vědy a kultury, které jsou uchovávány v původní podobě a uspořádání. Mají velký kulturněhistorický a literárněvědný význam a jsou důležitým pramenem ke studiu života a díla svých původních majitelů. Z knižních celků lze například uvést knihovnu Jana Nerudy, Jakuba Arbese, Josefa Václav Friče, Jana Otty, Emy Destinové a mnohé další“* [Oddělení základní knihovny, 2005-2011].
- b) KNM2: Sběrka rukopisů a starých tisků. *“Spravuje nejvzácnější fondy Knihovny Národního muzea. Jedná se o sbírku rukopisů, která obsahuje v současné době přes 6 000 svazků, sbírku inkunábulí a starých tisků a dvě palácové knihovny, Nostickou a Kinských. Součástí tohoto oddělení je i konzervační dílna, kterou pro své potřeby využívají i jiná oddělení Národního muzea“* [Oddělení rukopisů a starých tisků, 2005-2011].
- c) KNM3: Časopisy, druhá největší sbírka periodik v ČR, každoročně přibývá veškerý vycházející periodický tisk u nás [Oddělení časopisů knihovny národního muzea, 2005-2011].
- d) KNM4: Specializované pracoviště pro fondy zámeckých knihoven. Shromažďuje informace o zámeckých knihovnách, zajišťuje zpracovávání jejich fondů a jejich vědecké využití. Knihovna Národního muzea spravuje 341 jednotlivých knihoven [Oddělení zámeckých knihoven, 2005-2011].
- e) KNM5: Sbírký knižní kultury neknižní povahy (kramářské písně, bibliofilie, ilustrace, grafika, plakáty, svaté obrázky, exlibris, štočky). Často se do fondu dostávaly s knižními celky a fondy jsou od založení doplňovány o nové doklady knižní kultury, a tím vzniká ucelený obraz současného vývoje knižní kultury v ČR. Průběžně probíhá

digitalizace sbírkových předmětů (skenování a fotografování), prohlížení sbírek online je možné na portálech eSbírky¹² a Badatelna¹³ nebo jsou často vystavovány na výstavách či kulturních akcích [Oddělení knižní kultury, 2005-2011].

f) KNM6: Služby veřejnosti, pouze registrovaným uživatelům - studovny, výpůjční protokol, informační služby, reprografie, digitalizační pracoviště [Oddělení služeb národního muzea, 2005-2011].

g) KNM7: Doplnování odborné literatury pro knihovnu formou mezinárodní výměny publikací, nákupem či dary. Jde o odbornou literaturu v oborech historie včetně umění, přírodní vědy (zejména literatura taxonomická), knihovnictví, knihověda (rukopisy, staré tisky, knižní kultura), muzeologie [Oddělení služeb knihovny národního muzea, 2005-2011].

h) KNM8: Trvalá expozice Muzea knihy umístěná na zámku Kinských ve Žďáru nad Sázavou [Muzeum knihy, 2005-2011].

4.2.2 Oddělení knižní kultury

Vzhledem k tématu této práce, je potřeba ještě podrobněji popsat jednotlivé fondy tohoto oddělení, které se nějakým způsobem dotýkají výtvarného umění. Jak je výše zmíněno, oddělení obsahuje sbírky neknižní povahy.

a) fond bibliofilie¹⁴: Základ fondu tvoří dar předsedy Spolku českých bibliofilů Miroslava Novotného. „Vedle hlavní sbírky bibliofilů a uměleckých knižních vazeb významných českých uměleckých knihařů, která je stále doplňována, jsou ve fondu zastoupeny tři knižní celky českých bibliofilů (Aloise Chvály, Miloše Martena a Josefa Váchala). Sbírkou bibliofilů je zahrnuta do generálního jmenného katalogu s označením *Bibliofilie před signaturou*.“ [Fond bibliofilie, 2005-2011]

b) fond exlibris: Sbírkou obsahuje více než 36 tisíc předmětů (exlibris, akcidenční tisky) od 16. století do současnosti. Nejvíce jsou zastoupeny předměty z 20. a 30. let 20. století. Mezi časté náměty ve sbírce patří např. přírodní motivy, mytologie,

¹² <http://www.esbirky.cz/cz/>

¹³ <http://www.badatelna.cz/>

¹⁴ tj. krásné knihy v uměleckém provedení vydaných v nízkém počtu exemplářů

pohádkové výjevy, víra a každodenní život. Je zastoupena i zahraniční produkce z evropských států, Ameriky, Austrálie nebo Japonska. Sbíрка je zpracována ve jmenném katalogu autorů a pomocném katalogu majitelů exlibris. [Fond bibliofilie, 2005-2011]

- c) fond ilustrace a grafik: Fond ilustrací obsahuje přes 10 tisíc sbírkových předmětů. *“Podává přehled umělecké podoby české knihy zejména z období meziválečné avantgardy (...), dokumentuje obsáhle čtyřicátá léta 20. století. (...) Fond je doplňován i o současnou knižní ilustraci.”* [Fond ilustrace a grafik, 2005-2011] Mimo jiné obsahuje i originály knižních a časopiseckých obálek a návrhů k nim, např. od Josefa Čapka z 20. let. Součástí je i soubor volné grafiky- přes 500 grafik, *“slouží jako srovnání a doplnění k dílu grafiků a ilustrátorů zabývajících se knižní tvorbou”*. Fond je zpracován ve jmenném katalogu autorů. [Fond ilustrace a grafik, 2005-2011]
- d) fond kramářské písně: Obsahuje přes 40 tisíc předmětů ve formě samostatných tisků nebo tzv. špalíčků (soubory kramářských tisků v lidové vazbě). Sbíрку tvoří převážně česká tvorba z 18. až 20. století, ale je i zastoupena v menším počtu tvorba slovenská, německá a polská. Sbíрку doplňují také rukopisné zpěvníky, kuplety a populární písně z 20. století, předsádkové a ruční papíry. Sbíрка je zpracována v hlavním katalogu v abecedním seznamu podle incipitu¹⁵, ten doplňují ještě pomocné rejstříky¹⁶. [Fond kramářské písně, 2005-2011]
- e) fond plakáty: Základ fondu tvoří cca 700 plakátů z období prvních desetiletí 20. století s reklamní tematikou, nakladatelské nebo politické. Další částí fondu jsou větší soubory plakátů např. Alfonse Muchy. Fond je doplňován i o současné plakáty s knižní a muzejní tematikou bohemikálního původu. [Fond plakáty, 2005-2011]
- f) fond svaté obrázky: Sbíрка obsahuje přes dva tisíce předmětů, které jsou převážně z období 18. a první poloviny 19. století a doplnkem jsou drobné pozůstalosti svatých obrázků z 20. století. Fond je zpracován podle obsahu (svatí, poutní místa, náboženské symboly). [Fond svaté obrázky, 2005-2011]

¹⁵ První verš písně

¹⁶ Názvový, tiskařů, míst a roku tisku, nápěvů, autorů a podrobný předmětový katalog.

- g) fond štočky a hmotné památky: Ve sbírce štočků se nachází přes 1500 sbírkových předmětů, které dokumentují většinu grafických technik a způsobů výroby štočků, které sloužily pro tisk výzdoby knih a časopisů. Součástí je např. obsáhlý soubor štočků Josefa Čapka. Fond je zpracován ve jmenném katalogu autorů. Ve sbírce hmotných památek, která obsahuje přes 1000 předmětů, jsou umístěny předměty sloužící při knihařské a knihtiskařské činnosti. Sbírká má autorsko-předmětový katalog řazený podle původců a druhu materiálu. [Fond štočky a hmotné památky, 2005-2011]
- h) fond varia: Obsahuje především materiály vztahující se k hudbě, jako jsou pozvánky, program koncertů, plesů, slavností, besed, představení apod. a k nakladatelstvím (korespondence, účty). [Fond varia, 2005-2011]
- i) fond zbožné vzpomínky: Obsahuje menší sbírku 445 kusů. Jsou to křesťanské vzpomínky, památky, které jsou označovány za předchůdce dnešních úmrtních oznámení. Jde o drobné tisky, které obsahují obrázek s náboženským motivem, fotografii, informace o zemřelém, krátké modlitby či citáty z Bible. [Fond zbožné vzpomínky, 2005-2011]

4.2.3 Referenční služby knihovny

V rámci knihovny jsou přístupné zahraniční oborové elektronické databáze *EBSCO*, *Electronic Journals Service*, *JSTORE*, *Manuscriptorium*, *University of California Press*. Z českých databází je to např. *Elektronická knihovna časopisů EZB*, kompletní digitalizované *Památky archeologické* nebo *Lexikon českých výtvarníků XX. století*.

4.2 Knihovny vysokých uměleckých škol

4.2.1 Knihovna Vysoké školy uměleckoprůmyslové

Knihovna VŠUP je nedílnou součástí školy již od založení školy v roce 1885. Slouží především pedagogům a studentům VŠUP [Knihovna, 2010].

4.2.1.1 Fond knihovny

Zaměření fondu a akvizice odpovídá tematickému zaměření ateliérů podle uměleckých oborů (architektura, design, užité umění- sklo, keramika, porcelán, kov, móda a oděv, textilní tvorba, volné umění- sochařství, malířství, intermédiá, supermédiá, fotografie, grafika, dějiny

umění). Fond se snaží knihovna naplňovat rovnoměrně, aby všechny obory byly v dobré míře zastoupeny. Nejvíce knih je ale většinou z oborů architektura a design. Zaměstnanci spolupracují s vedoucími a asistenty z jednotlivých ateliérů, kteří mohou zasahovat do akvizice knihovny a určovat, které knihy by potřebovali mít ve svém fondu. Dále pak mohou i studenti vysoké školy přinést publikaci, kterou od nich knihovna za pořizovací částku odkoupí. Většinou jde o výstavní katalogy ze zahraničních cest studentů nebo profesorů, které nejsou běžně k dostání, ale hodí se do fondu knihovny a ke studiu uživatelům. Ve fondu se v této době nachází 55 tisíc knihovních jednotek. Jsou to především monografie, encyklopedie, slovníky, katalogy výstav, sborníky prací, videokazety, vázané časopisy atd. Knihovna zároveň odebírá cca 45 titulů zahraničních periodik a cca 55 českých časopisů. Čtyři tituly starších periodik¹⁷ jsou v digitalizované podobě přístupné na počítači.

Knížní fond je nově od roku 2011 katalogizován v systému *Clavius* a následně je přístupný ve volně přístupném elektronickém katalogu *Carmen*. Zde jsou knihy od roku 1950. Vše je zároveň i zařazováno do lístkového katalogu, pro případ jakéhokoliv problému s elektronickým systémem. Tento lístkový katalog je pouze pro provozní účely. Lískový katalog, kde jsou obsaženy všechny publikace od počátků knihovny 1885 do roku 2008, je ve volném výběru k nahlédnutí. Nascanovaný lístkový katalog je i volně přístupný na internetu.

Součástí knihovny je nově i knižní scanner. Prioritou je zdigitalizovat staré vzácné knihy, které má knihovna ve svém fondu. Katalogizace tedy probíhá výběrově. Cílem je zdigitalizovat cca 100 knih ročně.

Podle slov zaměstnankyň, knihovnu navštěvují nejvíce studenti a studentky teorie dějin umění, architektury a módy.

4.2.1.2 Služby knihovny

Knihovna primárně slouží studentům a zaměstnancům VŠUP, její fond ale užívá i v menší míře veřejnost, např. studenti jiných vysokých uměleckých škol. Uživatelé neplatí žádné registrační poplatky.

- a) Výpůjční: Knihovna je pro veřejnost pouze k presenčnímu studiu, pro studenty a zaměstnance školy je výpůjční doba standardně 1 měsíc. „*Knihovní fond není volně*

¹⁷ Pestrý týden, Stavba, Stavitel a Styl.

přístupný, volný výběr se týká pouze periodik běžného roku, která jsou určena především k presenčnímu studiu ve studovně“ [Knihovna, 2010]. Knihovna poskytuje i meziknihovní výpůjční službu a to jak z knihoven v České republice, tak ze zahraničí.

b) Reprografické

c) Internetové: V knihovně jsou k dispozici počítače s elektronickým katalogem knihovny a *Jednotnou informační bránou ART*, které je knihovna také součástí. Na zkušební dobu 3 měsíců měla knihovna k dispozici elektronické informační databáze firmy *ProQuest*, ale vzhledem k velmi nízkému užívání se rozhodla knihovna databáze neposkytovat.

d) Rešeršní: Knihovna poskytuje rešeršní služby, které nejsou předem nijak definované, jde o dohodu mezi uživatelem a zaměstnancem knihovny. Za rok jich provede zaměstnankyně cca 11 až 15.

Vzhledem k tomu, že *Vysoká škola uměleckoprůmyslová* je svým zaměřením i fungováním specifická, jsou tomu přizpůsobené i služby v knihovně. Mezi knihovnicemi a uživateli panuje přátelská atmosféra, do prostoru studovny mohou jako do celé budovy psi a při dlouhém studiu uživatelé ocení i povolenou konzumaci teplých i studených nápojů.

4.2.2 Knihovna Akademie výtvarných umění v Praze

Knihovna AVU je jednou z nejstarších českých knihoven v oboru dějin výtvarného umění. Její založení je spojeno se vznikem Akademie v roce 1799.

4.2.2.1 Fond knihovny

Fond knihovny je tvořen tematicky podle ateliérů a oborů vyučovaných na škole. Jsou to tedy knihy a periodika zaměřené na malířství, kresbu, grafiku, sochařství, intermedia, nová media, restaurování výtvarných a sochařských děl a architekturu. V současné době obsahuje fond cca 60 tisíc knižních jednotek (z toho 40 tisíc klasických monografií a 12 tisíc výstavních katalogů). Ve fondu knihovny se nachází periodický tisk od poloviny 19. století. V současné době je každoročně odebíráno cca 60 titulů periodik a cca 1/3 je zahraničních (asi 24 titulů). Zhruba 10 tisíc knih je přístupných ve volném výběru.

Zaměstnanci knihovny se snaží, aby fond byl, co se týče českých novinek, které se tematicky hodí, úplný. 1/3 fondu je tvořena zahraniční produkcí. Vedoucí jednotlivých ateliérů mohou zasahovat do akvizice knihovny. Jsou osloveni, které knihy by potřebovali do fondu přidat, a knihovna se snaží vyhovět. Bohužel v současné době se knihovna potýká s nižšími finančními prostředky než v minulosti. Přibližný roční přírůstek je každoročně zhruba 1200 jednotek. Od roku 1998 je fond katalogizován do online katalogu. V současné době se pracuje v programu *KpWin*. Retrospektivně je katalogizováno pouze to, co projde výpůjčkou.

4.2.2.2 Služby knihovny

Půjčování knih a periodik je realizováno podle starých principů výpůjčních karet a po dohodě s uživatelem. Škola má zhruba 450 studentů a 70 vyučujících. Nejvíce je uživateli využíván periodický tisk. Knihovna měla k dispozici na omezenou dobu zkušební verze různých elektronických informačních databází, ale vzhledem k jejich minimálnímu využití ze strany uživatelů, se knihovna rozhodla elektronické databáze neposkytovat. Knihovna je součástí projektu *Jednotné informační brány ART*, ale přístupů zaznamenávají málo, případně studenti neumí s databází pracovat.

5 KNIHOVNY V OBLASTI VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

5.1 Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

Knihovna Uměleckého průmyslového muzea v Praze (dále jen KUPM) byla první veřejnou uměleckou knihovnou [Knihovna uměleckoprůmyslového musea v Praze, 1999] a v současné době je odbornou knihovnou orientující se na literaturu o výtvarném umění a jeho příbuzných oborech. Jak může vyplynout mylně z názvu, knihovna se nezabývá pouze užitým uměním či uměleckým průmyslem. Fond pokrývá celou oblast výtvarného umění, tj. malířství, architekturu, sochařství, grafiku atd. [OKROUHLÍKOVÁ, 2009, s.19]. Zřizovatelem KUPM je *Ministerstvo Kultury ČR*.

Uměleckoprůmyslové muzeum (dále jen UPM) bylo založeno v roce 1885 *Obchodní a živnostenskou komorou* a zároveň byla založena i knihovna, se záměrem sloužit k „*povznesení obecného vkusu a poučení o uměleckých řemeslech*“ [OKROUHLÍKOVÁ, 2009, s.19]. K tomuto účelu se knihovna v prvních padesáti letech existence zaměřovala hlavně na sbírku předloh, což jsou „*velké kartony s reprodukcemi detailů významných děl minulosti, které sloužily ke kopírování truhlářům, řezbářům, malířům, dekoratérům atd.*“ [OKROUHLÍKOVÁ, 2009, s.19]. V současné době se nachází ve sbírce cca 63.000 listů a sbírka je využívána především ke studijním účelům. Od založení knihovny byly samozřejmě také shromažďované knihy, časopisy, výstavní katalogy, plakáty a fotografie.

Nejčastější uživatelé knihovny jsou odborní pracovníci, učitelé, novináři, výtvarníci, specializovaní řemeslníci a další profese, ale více než polovinu návštěvníků knihovny tvoří studenti. V současné době má knihovna 17 pracovníků [Knihovna uměleckoprůmyslového musea v Praze, 1999].

5.1.1 Fond knihovny

KUPM je v současné době, se svými přes 180 tisíci knižních jednotek [Zpráva o činnosti knihovny UPM za rok 2011], největší českou veřejnou odbornou knihovnou se zaměřením na výtvarné umění a příbuzné obory. Ve fondu tedy můžeme najít literaturu zabývající se vědami architektura, sochařství, malířství, kresba, grafika, užitá grafika, umělecké řemeslo, umělecký průmysl, design, fotografie, teorie a kritika umění, dějiny, kulturní dějiny, pomocné vědy historické, genealogie, archeologie, film, divadlo, tanec, památková péče, restaurátorství, typografie atd. [Knihovna uměleckoprůmyslového musea

v Praze, 1999]. Mezi důležité složky fondu patří umělecké encyklopedie, slovníky umělců, odborné příručky, výstavní a aukční katalogy, průvodce, diapozitivy a již zmíněné předlohy.

Do fondu každoročně přibývají česká i zahraniční odborná a umělecká periodika. Na rok 2011 bylo objednáno cca 150 titulů různých periodicit [Knihovna uměleckoprůmyslového musea v Praze, 1999]. V knihovně jsou na PC zpřístupněny i digitalizované historické časopisy.

Fond byl do roku 2000 zaznamenáván do lístkových katalogů (jmenné, věcné a speciální), které se po nástupu elektronického katalogu uzavřeli a již se nedoplňují. Je užíván databázový systém *KP-Win SQL*. V elektronickém systému jsou monografie od roku 1935, výstavní katalogy od roku 1995, výstavní katalogy z výstav pořádaných UPM od roku 1903, články z časopisů a sborníků od roku 1995 [On-line katalog, 1999].

5.1.2 Služby knihovny

a) Výpůjční: Knihovna půjčuje knihovní jednotky pouze k prezenčnímu studiu do studovny registrovaným uživatelům¹⁸. Poskytuje i meziknihovní výpůjční služby.

b) Reprografické služby

c) Elektronické dodávání dokumentů: Články z periodik, kapitoly z knih či statě ze sborníků jsou dodávány v elektronické podobě do 48 hodin od objednávky.

d) Internetové služby: V knihovně je možné využívat elektronický katalog a elektronické informační databáze. Přístupné online oborové databáze jsou *AbArt*, *Art Full text*, *Ebsco*, *Manuscriptorium*.

e) Informační: „*Knihovna buduje a zpřístupňuje informační aparát knihovny ve formě různých druhů katalogů (např. jmenný, předmětový, systematický atd.), různých druhů kartoték a počítačovou databázi*“ [Informační a bibliografické služby, 1999]. Dále knihovna poskytuje informace faktografického, bibliografického, referenčního a knihovnického charakteru. Lze využít i službu „*Ptejte se knihovny*.“

f) Rešeršní: Knihovna vypracovává rešerše s využitím vlastních zdrojů (všechny katalogy a kartotéky) na zadané téma z oblasti umění a příbuzných oborů.

¹⁸ Registrace je možná na 1 rok za 150Kč/60Kč nebo na 1 den za 5Kč.

5.1.3 Projekty knihovny

Knihovna spolupracuje na následujících projektech:

- a) *Jednotná informační brána*
- b) *Oborová brána Umění a architektura ART*
- c) *Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius*
- d) *Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR – RETROKON*
- e) *Virtuální polytechnická knihovna*
- f) *Virtuální umělecká knihovna*

5.2 Knihovna Moravské Galerie v Brně

Knihovna byla založena roku 1873 v rámci založení samotného *Moravského průmyslového muzea*. Od roku 1883 se otevřela veřejnosti zřízením čítárny a je přístupná veřejnosti nepřetržitě dodnes. Od vzniku *Moravské galerie* v roce 1961 je provozována v jejím rámci [Historie knihovny, 2010].

5.2.1 Fond knihovny

Knihovna má ve svém fondu 126 tisíc svazků [HARTMANOVÁ, 2007] české a zahraniční uměleckohistorické literatury zaměřené na všechny obory volného i užitého umění a architektury. Jsou to monografie umělců, teoretické a přehledové práce, katalogy výstav, aukční katalogy, bulletiny muzeí a galerií z celého světa. K dispozici přímo v čítárně jsou pro čtenáře slovníky a encyklopedie zaměřené na uměleckohistorické odvětví i všeobecné. Knihovna také odebírá širokou nabídku odborných časopisů. [O knihovně, 2010]

Fond je od vzniku do poloviny roku 2004 zpracovaný v lístkovém katalogu, který je k dispozici ve studovně a slouží k ucelené informaci o starší části fondu. Od roku 2004 se již nedoplňuje a vše je zpracováváno pouze elektronicky. V elektronickém katalogu jsou kompletně zpracované publikace od roku 2006 a výběrově články z časopisů či sborníků od roku 2002. Knihovna díky grantovému programu retrokonvertuje starší fondy a to monografie 19. století a větší části první poloviny 20. století. [Katalogy, 2010].

5.2.2 Služby knihovny

Většina literatury je přístupná pouze k presenčnímu studiu, ale knihovna poskytuje v menšině i absenční výpůjčky. Objednávat publikace na druhý den k výpůjčce je možné přes on-line katalog¹⁹. Mezi další klasické služby knihovny patří meziknihovní výpůjční služba, reprografické služby, rešeršní služby, informační služby a připojení k Internetu [Služby, 2010].

K dispozici jsou elektronické informační zdroje *Manuscriptorium*, *EBSCO*, *Art Full Text* a *Oborová brána ART Umění a architektura*.

Knihovna je zapojena do systému elektronických informačních zdrojů v ČR a kooperuje úzce zejména s uměleckohistorickými knihovnami v Praze ve *Virtuální umělecké knihovně*.

5.3 Knihovna Národní galerie v Praze

Knihovna Národní galerie je specializovanou knihovnou zaměřenou na výtvarné umění, převážně na obory malířství, grafiku, sochařství, dějiny umění a okrajově na architekturu, fotografii a užité umění [Knihovna, 2011]. Knihovna se nachází v budově Šternberského paláce na Hradčanském náměstí.

5.3.1 Fond knihovny

Fond knihovny je budován od roku 1880. Nyní fond obsahuje 101 tisíc svazků odborných publikací a cca 900 titulů periodik českých i zahraničních [Knihovna, 2011] s tím, že aktuálně s pravidelností odebírají cca 100 titulů periodik. *“Specifickou část knižní sbírky tvoří katalogy výstav českých i světových výtvarníků a katalogy aukční. Zajímavou součástí je také sbírka publikací zaměřených na orientální umění“* [Knihovna, 2011]. Akvizice nových publikací probíhá výběrově. U českých titulů probíhá buď na základě požadavků zaměstnanců Národní galerie, nebo na základě posouzení pracovníků knihovny, pokud vyšla důležitá základní publikace k některému ze zastoupených oborů. U zahraniční literatury je to opět na základě objednávky od pracovníka NG, nebo pokud je sehnán grant na nákup nových publikací, jelikož jde často o drahou literaturu. Pracovníci knihovny se také řídí pravidlem, že

¹⁹ <http://tinweb.moravska-galerie.cz/index.php>

pokud je už nějaká drahá zahraniční publikace ve fondu jiné pražské instituce nebo knihovny, nepožičuje ji z finančních důvodů znovu.

5.3.2 Služby knihovny

Pro veřejnost je knihovna pouze prezenční. Možnost absenční výpůjčky mají pouze zaměstnanci Národní galerie. Katalog knihovny je přístupný online²⁰. Knihovna má přístup do elektronické databáze EBSCO, do ledna 2012 byla zakoupena i databáze *Art and Architecture*, bohužel z finančních důvodů nebyla prodloužena licence. Zaměstnanci mají možnost přístupu do databáze přes IP adresy všech počítačů v NG.

Mezi uživatele knihovny patří především zaměstnanci NG, dále studenti nebo zaměstnanci vysokých škol zaměřených na výtvarné umění a široká veřejnost.

5.4 Knihovna Vědeckovýzkumného pracoviště Akademie věd výtvarného umění

Knihovna byla založena v roce 1997 u příležitosti vzniku samotného pracoviště především k internímu studiu akademických pracovníků [Knihovna, 1997-2009].

5.4.1 Fond knihovny

Hlavní náplní fondu jsou „*teoretické práce a knihy k českému i světovému umění po 2. světové válce, vázané kopie důležitých samizdatů 70. a 80. let, katalogy výstav a sborníky symposií*“. *Jde o specifický fond materiálů ke studiu české vizuální kultury po roce 1945, který je rozšiřován dle vlastních potřeb vědecko-výzkumné činnosti pracoviště* [Knihovna, 1997-2009]. Knihovna doplňuje fond jak o nové publikace, tak i o dobové práce, které zásadně ovlivňovaly poválečné období druhé poloviny 20. století. V současné době má knihovna 2574 knihovních jednotek.

5.4.2 Služby knihovny

Knihovna je přístupná jako součást konzultačního centra pouze prezenčně po předchozí dohodě. Na stránkách knihovny je k dispozici databáze bibliografických údajů, tzv. bibliobáze. Zahrnuje knihy, katalogy, články, sborníky a nepublikované texty „*doplněné o interdisciplinární přesahy do kulturní politiky a k politicko-historickým událostem i k dalším*

²⁰ <http://vp.ngprague.cz:8088/index.php>

oblastem, které významně ovlivnily vývoj situace v českém umění poválečné doby“ [O projektu, 1997-2009]. V databázi lze vyhledávat buďto pouze v publikacích, které jsou umístěné v knihovně VVP AVU, nebo i v dalších knihovnách s podobným zaměřením.

5.5 Čítárna v Domě u Zlatého prstenu

Tato instituce je brána jako knihovna *Galerie hlavního města Prahy*, ale nemá přímo status knihovny. Její fond byl založen roku 1998 a je zaměřen převážně na malířství, dále na grafiku, sochařství, uměleckou fotografii, architekturu a design [HARTMANOVÁ, 2007].

5.5.1 Fond knihovny

Fond knihovny čítající přes 2 tisíce svazků obsahuje především odbornou literaturu, katalogy k aktuálním i minulým výstavám pořádaných *GHMP*, katalogy výstav jiných institucí, kde byly zapůjčeny na výstavu obrazy z galerie nebo odborné časopisy se zaměřením na výtvarné umění. Fond je zaměřen hlavně na produkci 20. let 20. století (moderna, surrealismus, kubismus atd.). Mezi nejvíce zastoupené umělce patří např. Jindřich Štýrský nebo Toyen. „Základem fondu knihovny s čítárnou jsou katalogy a publikace reflektující tvorbu umělců, kteří mají přímé zastoupení ve sbírkách *GHMP*, popřípadě umělců, kterým galerie uspořádala výstavu a vydala katalog. Těchto titulů je v současné době 189. Publikace o autorech, zastoupených ve sbírkách *GHMP*, jsou průběžně doplňovány i dalšími katalogy z partnerských institucí (celkem 135 ks)“ [Čítárna v Domě U Zlatého prstenu, 2011]. Dále jsou k dispozici různé encyklopedie a slovníky (102 publikací), monografie a publikace teorie výtvarného umění (123 publikací). Knihovna od roku 1998 odebírá 13 titulů odborných periodik [Čítárna v Domě U Zlatého prstenu, 2011]. Akvizice probíhá převážně na základě požadavků kurátorů *GHMP*. Fond knihovny a akvizice se opírá o publikaci České umění 1900-1990 vydanou v roce 2000 *Galerií hlavního města Prahy*²¹.

5.5.2 Služby knihovny

Čítárna je pro veřejnost prezenční. Absenční výpůjčka je poskytována jen zaměstnancům galerie. Katalog knihovny je tvořen v *Microsoft Word Excel* a je k nahlédnutí

²¹ Kniha představuje expozici českého umění dvacátého století ze sbírek Galerie hlavního města Prahy v domě U zlatého prstenu, která zahrnuje kolem jednoho sta autorů.

pouze na počítači v knihovně. V čítárně je možnost kopírování, nebo si zájemci mohou udělat vlastní kopie pomocí fotoaparátu.

Mezi uživatele knihovny patří především zaměstnanci galerie (kurátoři) nebo studenti a zaměstnanci vysokých škol se zaměřením na výtvarné umění.

5.6 Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě

Galerie výtvarného umění v Ostravě byla založena v roce 1952 [O galerii, 2008-2011] a od počátku je součástí knihovna, která je v současnosti jedinou veřejnou galerijní knihovnou v Moravskoslezském kraji. Jde o specializovanou knihovnu na obor výtvarného umění, historii a dalších příbuzných oborů [Knihovna GVUO, 2008-2011].

5.6.1 Fond knihovny

Knihovní fond obsahuje v současné době cca 7400 svazků knih z oblasti umění, teorie dějin umění a historie, malířství, sochařství, architektury, grafiky, fotografie, scénografie, odívání, typografie, uměleckých řemesel, památkové péče a další [Knihovna GVUO, 2008-2011]. Jde o knihy, mapy, brožury nebo katalogy výstav jak Ostravského regionu, tak dalších galerií v ČR, kterých má knihovna ve fondu cca 9000. Dále fond obsahuje periodika z oblasti umění a kultury od počátku minulého století do současnosti. Je možné nahlédnout i do veškeré dokumentace k výstavám konaným v galerii [Knihovna GVUO, 2008-2011].

5.6.2 Služby knihovny

V knihovně je možná pouze výpůjčka k presenčnímu studiu. Poskytuje informační a bibliografické služby, přístup na Internet. Ve fondu lze vyhledávat v on-line elektronickém katalogu²². K dispozici jsou oborové elektronické informační databáze jako *AbART* nebo *SCA* [Knihovna GVUO, 2008-2011].

5.7 Knihovna Muzea umění Olomouc

Muzeum umění Olomouc bylo založeno v roce 1952 [O muzeu, 2007]. “*Odborná knihovna Muzea umění, se jako samostatný odborný úsek dokumentačního oddělení konstituovala po osamostatnění instituce v roce 1990. Z fondu knihovny Vlastivědného muzea*

²² <http://85.207.53.50/katalog/>

v Olomouci byla vytríděna a převedena ta část knihovního fondu, která se týká uměleckohistorické problematiky“ [Knihovna badatelna, 2007].

5.7.1 Fond knihovny

Fond knihovny je zaměřený na výtvarné umění a příbuzné obory jako je historie, estetika, filozofie aj. Od počátku se pracovníci knihovny snaží doplňovat a rozšiřovat různými způsoby základní oborovou literaturu. Formou nákupů, darů, pozůstalostí, převodů z jiných odborných institucí či výměnnou nebo službou. Fond, který obsahuje cca 42 tisíc knižních jednotek, je rozdělen na knižní fond, fond katalogů (na který je při akvizici dáván největší důraz), fond sborníků a ročenek a fond periodik. Fond také obsahuje samostatnou odbornou část zaměřenou na knihu 20. století, která obsahuje především materiály knižní avantgardy 20. a 30. let a také knižní obálky 60. let [Knihovna badatelna, 2007].

5.7.2 Služby knihovny

Knihovna půjčuje knihovní jednotky pouze k prezenčnímu studiu do badatelny. Badatelna je otevřená jeden den v týdnu a má kapacitu deset osob. Dále je možnost reprografických služeb. K dispozici jsou počítače k vyhledávání v online elektronickém katalogu, který je zpracován v systému *Clavius* a v současné době je fond elektronicky zaevidovaný ze dvou třetin [Knihovna badatelna, 2007].

Knihovna spolupracuje s informačním systémem *AbArt* a je součástí *Virtuální umělecké knihovny ART JIB*.

5.8 Knihovna Západočeského muzea v Plzni

Knihovna Západočeského muzea byla založena současně se založením muzea v roce 1878 [Knihovna: Základní informace, 2010]. Jde o veřejnou odbornou knihovnu se zaměřením na regionální produkci, historii, umění, etnografii a přírodní vědy [HARTMANOVÁ, 2007].

5.8.1 Fond knihovny

Fond obsahující přes 80 tisíc svazků [HARTMANOVÁ, 2007] je rozdělen do tří částí:

- a) Studijní fond

Odborná literatura získávána podle tematického doplňování. Fond je zaměřený na volné i užitě umění a všechny obory s tím související (historické obory, pomocné vědy historické, kulturní antropologie, etnografie, dějiny kultury a vzdělanosti). Dále je fond tvořen i z přírodovědných oborů (zoologie, botanika, paleontologie, geologie). Vzhledem k tomu, že fond je tvořen z bývalého Umělecko-průmyslového muzea, nachází se v něm i technická a průmyslová literatura 19. století, není však už dále doplňována [Knihovna: Základní informace, 2010].

b) Sbírkový fond

Knihovna má dva sbírkové fondy, které jsou vytvářeny na základě zákona o ochraně sbírek muzejní povahy. Sbírkový fond Staré tisky obsahuje sbírku rukopisů, prvotisků, starých tisků, tisky 19. století, vzácné a bibliofilské tisky, faksimile. Sbírkový fond Regionální literatura obsahuje tzv. pilsnelse, tedy odborná literatura o Plzni a Plzeňsku. Jde o mapy, atlasy, výroční zprávy, brožury, monografie, sborníky, seriály, videokazety, elektronické dokumenty apod. [Knihovna: Základní informace, 2010].

c) Fond mezinárodních výměn

5.8.2 Služby knihovny

Půjčování dokumentů je možné především prezenčně. Pouze ve výjimečných případech, půjčuje knihovna dokumenty mimo budovu muzea. Knihovna poskytuje meziknihovní výpůjční službu, a to i na mezinárodní úrovni. Je možné využít i služby DODO dodávání dokumentů, která se týká článků statí a kapitol [Služby, 2010].

Knihovna poskytuje přístup na elektronické informační zdroje *Art Full Text*, *Springer Link* a *Manuscriptorium*. Knihovna poskytuje rešeršní služby podle platného ceníku na vybrané téma z informačních zdrojů, které jsou v knihovně k dispozici. Dále nabízí reprografické služby (kopírování, fotografování, scenování) [Služby, 2010].

Kromě standardních knihovnických služeb nabízí i prohlídky a přednášky pro větší skupiny či školní exkurze nebo školení počítačové gramotnosti [Služby, 2010].

6 DATABÁZE, DIGITÁLNÍ KNIHOVNY A DIGITÁLNÍ ARCHIVY VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ

6.1 Digitální lexikon českých výtvarníků

Lexikon českých výtvarníků
on-line digitální archiv

lexicon

[VSTUP DO LEXIKONU](#)

Obsahuje:
10 392 biografických hesel výtvarníků
5 864 reprodukcí uměleckých děl
1 565 hesel galerií
39 723 evidovaných samostatných výstav
2 875 kolektivních výstav
152 uměleckých spolků
1573 fotografií z vernisáží
4544 hesel výtvarníků z Riegrového Slovníku naučného (1860-74)
Celkový počet ověřených a propojených údajů je 275 656.

Dále obsahuje 759 odborných textů, seznamy absolventů uměleckých škol, signatury, 669 přímých odkazů na digitalizovaný archiv časopisů Ústavu pro Českou literaturu AV ČR, Výtvarné umění na Kroměřížsku a Zdounecku (1940) od L. Páleníčka, Allgemeines historisches Künstlerlexikon für Böhmen (1815) od Diabacze, Malý slovník jihočeských výtvarných umělců (1992) od V. Macha, Kulturní tvář Rakovnícka (1876) od L. Mička, údaje 2083 krátkometrážních čs. animovaných filmů, titulky 1871 celovečerních filmů, 1601 fotografií výtvarných realizací v ČR, 22 021 vystavených děl, rejstříky článků z časopisu Ateliér (8460), Výtvarné umění (1294), soupis výtvarných knih z vydavatelství SNKLU, Odeon, Jan Štenc, F. Topič, Profil a mnoho dalšího.

© Jozef Sučík Vydavatel: [Společnost pro současné umění - SCA](#) 703 00 Ostrava-Vitkovice, Šalounova 8 e-mail: sca@sca-art.cz

OBJEDNÁVKA ROČNÍ ON-LINE LICENCE: [jednouživatelská](#) [multilicence](#)
OBJEDNÁVKA TÝDENNÍHO INDIVIDUÁLNÍHO PŘÍSTUPU: [objednávkový formulář](#)

Obr. 5 Webová stránka Lexikonu

Od roku 1996 zpracovává *Společnost pro současné umění SCA Lexikon českých výtvarníků ve XX. století* (dále jen *Lexikon*). Jde o obsáhlý digitální archiv, nabízející faktografické údaje z oblasti současného výtvarného umění v České republice. Obsahuje údaje o autorech různých forem výtvarného umění, jako jsou malíři, sochaři, architekti, fotografové, ilustrátoři, skláři, apod. Cílem projektu je podle autora Jozefa Sučíka „vytváret důvěryhodný, neustále zkvalitňovaný a rozšiřovaný, zdroj informací o výtvarném umění v ČR“ [SUČÍK, 2005, s.98].

Hlavním kritériem pro zařazení umělce je datum narození po roce 1900 včetně. Dalšími kritérii je doložení výstavní aktivity, případně členství v profesní organizaci. Vymezení pojmu „český“ je velice široké. Zahrnuti jsou autoři, kteří nějakým způsobem s Českou republikou souvisejí či souviseli-narození, studium, pobyt [SUČÍK, 2005, s.98].

Do roku 2002 byl *Lexikon* přístupný na internetu bezplatně, ale jeho provoz a další tvorbu se nepodařilo finančně zajistit. Proto je od roku 2004 *Lexikon* k dispozici prostřednictvím pronájmu licence²³.

6.1.1 Současný stav hesel

V současné době je na webových stránkách 14. doplněné a rozšířené vydání *Lexikonu*, kde se nachází 10 392 bibliografických hesel výtvarníků, 5 864 reprodukcí uměleckých děl, 1 565 hesel galerií, 39 723 evidovaných samostatných výstav, 2 875 kolektivních výstav, 152 uměleckých spolků, 1 573 fotografií z vernisáží, 4 544 hesel výtvarníků z Riegrového Slovníku naučného (z let 1860-1874). Celkový počet ověřených a propojených údajů je 275 656. Dále obsahuje 759 odborných textů v českém jazyce, seznamy absolventů uměleckých škol, signatury, 669 přímých odkazů na digitalizovaný archiv časopisů *Ústavu pro Českou literaturu AV ČR* a další [Lexikon českých výtvarníků, 2005].

6.1.2 Získávání dat a zajištění jejich důvěryhodnosti

Data jsou do *Lexikonu* přepisována především z tištěných podkladů, jako jsou katalogy, sborníky, seznamů absolventů škol, přehledů výstav v galeriích atp. Pokud je údaj potvrzen ze dvou na sobě nezávislých zdrojů, je propojen hypertextovým odkazem a označen odlišnou barvou. Pokud se výchozí podklady neshodují, je údaj označen červenou barvou. Takto je možno nacházet, označovat a opravovat chyby, které se v odborné literatuře dlouhodobě opisují [SUČÍK, 2005, s.98].

6.1.3 Hesla

Hesla jsou tvořena týmem odborníků, kteří na základě svých znalostí konkrétních umělců zpracovávají určitý okruh. Základním prvkem *Lexikonu* je heslo umělce. Každé heslo by mělo obsahovat základní biografická data, fotografii autora, čtyři barevné reprodukce děl, informace o členství ve výtvarných spolcích nebo skupinách, pedagogických aktivitách, seznam samostatných výstav, kolektivních výstav, literatury a ocenění. Pokud je dostupná umělcova vlastní internetová stránka, heslo na ní obsahuje hypertextový odkaz [SUČÍK, 2005, s.98].

²³ K dispozici jsou jednorocní licence pro jednoho uživatele za 1.000Kč, roční multilicence za 3.500Kč a týdenní individuální přístup za 100Kč.

Základní členění hesel je v angličtině (např. jméno začínající na písmeno „ch“ je uvedeno pod písmenem „c“).

6.1.4 Vyhledávání

Vyhledávání je možné podle jména autora na základě fulltextového pole pro vyhledávání, nebo lze procházet abecedně seřazený katalog jmen autorů rozdělen do jednotlivých písmen.

6.1.5 Autorská práva

Lexikon zahrnuje odborné texty odborných recenzí, kritik a fotodokumentací z výstav a vernisáží. S autory podkladů vždy jednají autoři *Lexikonu* osobně a užití textů a fotografií směňují za CD-ROM s *Lexikonem*.

6.1.6 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy

Silné stránky: Kontrolování důvěryhodnosti a pravdivosti údajů

Slabé stránky: Nepřehledné vyhledávání, nemožnost vyhledávat pomocí filtrů

Příležitosti: Použití financí z nákupu licencí na rozvoj

Hrozby: Bezplatnost ostatních databází

6.2 AbART

AbART je bezplatný informační systém *Archivu výtvarného umění, o. s.*, v Kostelci nad Černými lesy. Vznikl v roce 1984 v rámci *Galerie H Zdeňka a Jiřího Hůlových* a od té doby z dokumentů uložených v *Archivu* shromažďuje, zpracovává a on-line zpřístupňuje informace z kultury, především o současném českém a slovenském výtvarném umění [Odkazy: Digitální archivy současného umění, 1997-2009]. *Archiv* je nevýběrový a všestranně otevřený- časově, územně a oborově. Zaměřuje nejen na české současné umění, ale i na zahraniční umělce a produkci. Od počátku byl *Archiv* tvořen jako nevýběrový soubor dokumentů a tím si vytvořil obrovskou sbírku tvořící statisíce položek, jako jsou katalogy, pozvánky, knihy, časopisy, texty, výstřižky, plakáty, fotografie, diapozitivy, parte, návštěvanky apod. *Archiv* od ledna 2010 provozuje v *Centru současného umění DOX* otevřené pracoviště s veřejnou knihovnou (dříve *Studijní archiv Galerie H*) [Archiv výtvarného umění, 2008-2012].

Informační systém abART - full verze
 Plná verze Informačního systému abART

www.artarchiv.cz - vstupte - Odhlásit

Informační systém abART
 Základem zpracování je šest kategorií - osoba, skupina, instituce/místo, výstava/akce, dokument, pojem.
 Po otevření kategorie se zobrazí její možné role. Role slouží jako vyhledávací filtry.
 Vyhledávací lišta je pevně umístěna.
 Zástupné znaky pro vyhledávání jsou * (více znaků) a ? (jeden znak).

Podrobná uživatelská příručka vzniká podle vašich dotazů a požadavků.

Stav Informačního systému abART

- vazby: 1 102 356
- osoby: 108 136
- instituce: 29 169
- výstavy: 39 853
- skupiny: 3 399
- dokumenty: 79 364
- - katalog autorský 13 748
 - katalog společný 3 340
 - pozvánka autorská 8 448
 - pozvánka společná 2 792
 - parte 438
 - článků, výstřížků 27 554
 - děl 3 488
 - ostatní 19 556

©2005-2006 Archiv výtvarného umění, o.s. - by ASAP Consulting, s.r.o.

Obr. 6 Webová stránka abART

6.2.1 Současný stav hesel

V současné době se v systému nachází 1 100 521 vazeb, 108 042 osob, 29 115 institucí, 39 730 výstav, 3 392 skupiny a 79 161 dokumentů.

6.2.2 Vyhledávání

Databáze je rozdělena na 6 základních kategorií: osoba, skupina, instituce/místo, výstava/akce, dokument, pojem. Po otevření každé kategorie, kromě skupiny a pojmu, se zobrazí možné role či typy, které slouží jako vyhledávací filtr a umožňují rychlejší přehled v databázi. Po otevření role se zobrazí v pravém sloupci katalog všech obsažených hesel. Při zadávání hesla do fulltextového vyhledávače, můžeme použít zástupné znaky * pro více znaků a ? pro jeden znak.

V jednotlivých kategoriích je možné vyhledávat podle různých kritérií:

- a) Osoba: Podle příjmení, jména a data narození.

Dostupné role: Výtvarník/osoba, autor textu, autor publikace, typograf, reprodukční foto, ilustrátor, překladatel, zmíněná osoba, kurátor, úvodní slovo, instalace výstavy, profesor, působení.

b) Skupina: Podle názvu.

c) Instituce/místo: Podle názvu.

Dostupné role: místo konání, pořadatel, vydavatel, vystavovatel, dokumenty o instituci, tiskárna, zmíněná instituce/místo.

d) Výstava/akce: Podle názvu, termínu konání.

Dostupné role: autorská, společná, nevýtvarná, akce (performance).

e) Dokument: Podle názvu, podnázvu, roku vydání.

Dostupné role: katalog autorský, katalog společný, pozvánka autorská, pozvánka společná, katalogová pozvánka, plakát, kniha, sborník, časopis, noviny, podřazený dokument, dílo, reprodukční fotografie.

f) Pojmy: Podle názvu.

6.2.3 Hesla

Každé heslo, je propojeno s dalšími hesly hypertextovými odkazy. Většina všech informací je zároveň i hypertextovým odkazem. Odkáže do příslušné kategorie a upřesnění konkrétní informaci. Typy informací o hesle závisí na typu hesla.

a) Osoba

Obsahuje informace přímo o jednotlivci, jako národnost, pohlaví, studium, anotaci tvorby, výstavy, publikace, členství ve skupinách atd.

b) Skupina

Detail skupiny, seznam členů, výstavy, dokumenty atd.

c) Instituce/místo

Detail instituce, proběhlé výstavy, vydané dokumenty, zmínky v jiných dokumentech atd.

d) Výstava/akce

Detail výstavy, pořadatel, výtvarník/osoba na výstavě, dokumenty k výstavě.

e) Dokument

Detail dokumentu, výtvarník/osoba v dokumentu, nadřazený dokument, autor textu.

f) Pojmy

Popis hesla, pojem v dokumentech, pojem na výstavě, osoby, jejichž obor se týká pojmu, instituce se zaměřením na pojem, díla, kterých se pojem týká atd.

6.2.4 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy

Silné stránky: Velké množství zpracovaných dokumentů a informací

Slabé stránky: Nepřehlednost databáze a vyhledávání

Příležitosti: Propojení s *Centrem pro současné umění DOX*

Hrozby: Nedostatek financí

6.3 Artlist

ARTLIST

VÝZVA: Napište nám prosím, jak jste se dostali na stránky ARTLISTU, jaké informace a za jakým účelem zde hledáte (např. jste student výtvarné školy, pedagogický pracovník, kurátor atd.): [ondrej \(@\) fcca.cz](mailto:ondrej@fccca.cz). Tyto informace nám pomohou při dalším utváření databáze. Děkujeme za spolupráci!

ARTLIST je databáze současného českého výtvarného umění, projekt **Centra pro současné umění Praha**, o.p.s. (www.fcca.cz), která dokumentuje vývoj českého umění ve všech jeho projevech (tj. umělci, výstavy, galerie, pojmy) od 2. poloviny 20. století do současnosti. Databáze si klade za cíl sloužit jak odborně, tak laicky veřejnosti, a to na místní i mezinárodní úrovni.

Internetová verze ARTLISTU byla spuštěna roku 2006 jako pokračování dokumentace Sorosova centra pro současné umění-Praha budované od roku 1992. ARTLIST se tak připojil k dalším obdobným projektům mapujícím české výtvarné umění na internetu: www.sca-art.cz; www.artarchiv.cz a především www.i-datum.cz, projekt VVP AVU, se kterým ARTLIST uzavřel spolupráci o propojování databází formou vzájemného prolinkování. Obě databáze si však přitom zachovávají svou specifickou podobu (i-datum má stručnější a přísně vědecký charakter, ARTLIST je extenzivnější, vedle kritických anotací zdůrazňuje i obrazovou dokumentační složku).

ARTLIST představuje otevřený projekt, jenž je v neustálém procesu vývoje, vznikají nová hesla, aktualizuje se obrazová dokumentace, doplňují se anglické překlady – vše v závislosti na finančních prostředcích – grantech. Mějte s námi tedy prosím trpělivost, pokud zde hned nenaleznete to, co jste hledali!

ARTLIST je databáze výběrová, o zastoupení umělců spolurozhoduje odborná kompozitivistická historická umění, kterou v současné době (rok 2012) mapují

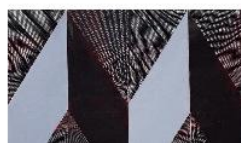
poslední přidaná díla

Crossswave, 2011

Transmitter, 2011

Obr. 7 Webová stránka Artlist

Artlist je databáze současného českého výtvarného umění. Dokumentuje vývoj českého umění od 2. poloviny 20. století v různých projevech, jako jsou umělci, výstavy, galerie

a pojmy. Databáze je neziskovým projektem pod vedením *Centra pro současné umění Praha*, o.p.s. a od roku 2006 je bezplatnou internetovou online databází. „*Klade si za cíl sloužit jak odborné, tak laické veřejnosti, a to na místní i mezinárodní úrovni*“ [Artlist, 2006-2011].

Databáze je výběrová a o zastoupení umělců spolurozhoduje odborná komise složená z teoretiků a historiků umění. „*Umělci jsou vybíráni odbornou radou na základě kvality jejich tvorby. Pozornost je soustředěna na osobnosti, jejichž význam a přínos nebyl v minulých letech zdokumentován. Jelikož byla dokumentace od počátku koncipována jako subjektivní, představují složky jednotlivých umělců archiv nejrůznějších oborových přístupů*“ [Dokumentace, 2006]. Databáze se vyznačuje především důrazem na obrazovou dokumentaci a kritickou anotaci s uvedeným autorem [Artlist, 2006-2011].

6.3.1 Současný stav hesel

Podle Ondřeje Stupala z *Artlistu* je počet zastoupených hesel v jednotlivých kategoriích následující: 392 umělců, 40 skupin, 48 teoretiků, 161 prostorů, 41 klíčových slov, 69 akcí, cca 5200 děl a 25 textů (tato kategorie je v současné době výrazně obměňována a doplňována).

6.3.2 Vyhledávání

Databáze je rozdělena na osm základních kategorií: umělec, skupina, teoretik, prostor, akce, klíčové slovo, dílo a nejmladší sekce texty. U každé kategorie je abecední seznam všech hesel dané kategorie.

K dispozici je i fulltextový vyhledávač. Po zadání slova nebo jeho části se otevře abecední seznam hesel, která slovo obsahují, rozdělený dle základních osmi kategorií.

6.3.3 Hesla

Každé heslo obsahuje základní důležité informace, které se mění podle typu kategorie. Některé informace jsou hypertextovým odkazem, který dále odkazuje jak do samotné databáze, tak případně i na jiné internetové stránky. Takovým specifickým heslem, který je zároveň hypertextovým odkazem a nachází se ve všech kategoriích, je klíčové slovo. Popisuje základně heslo a odkazuje do kategorie Klíčová slova. Dalším příkladem je odkaz do databáze *i-Datum*. Artlist spolupracuje s projektem *Vědecko-výzkumného pracoviště AVU i-Datum* a hesla, která jsou obsažena v obou databázích, jsou vzájemně propojená hypertextovým

odkazem. Hesla jsou tvořena autoritami v oboru, a tím je jejich kvalita hlavní výhodou databáze.

Popis nejdůležitějšího obsahu hesel jednotlivých kategorií:

a) Umělec

Jméno, rok narození (popřípadě úmrtí), místo narození, místo působení, e-mail, webové stránky, klíčová slova, anotace o tvorbě, autor anotace, profesní životopis, členství v uměleckých skupinách, samostatné výstavy, společné výstavy, zastoupení ve sbírkách, monografie, články, texty zařazené v databázi, vybraná díla s fotografií s odkazem do databáze děl atd.

b) Skupina

Název, členové, email, webové stránky, klíčová slova, anotace o tvorbě, autor anotace, data založení, případně ukončení činnosti, výstavy, bibliografie, články, vybraná díla s fotografií s odkazem do databáze děl atd.

c) Teoretik

Jméno, fotografie, rok narození (popřípadě úmrtí), místo narození, místo působení, e-mail, web, vzdělání, granty a stipendia, praxe, bibliografie, výstavy atd.

d) Prostor

Název prostoru, adresa, e-mail, web, anotace, foto, výstavy atd.

e) Akce

Název akce, datum konání, místo konání, kontakt, zastoupení umělci nebo skupiny, kurátor, anotace, klíčová slova, fotografie, bibliografie, články atd.

f) Klíčové slovo

Anotace, umělci či skupiny spojené se slovem, vybraná díla atd.

g) Dílo (jediné se dá řadit dvojím způsobem a to podle abecedy či podle data vzniku)

Název, autor, rok vzniku, fotografie, technika a rozměry, anotace atd.

h) Texty

Název, autor, rok vzniku, anotace.

6.3.4 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy

Silné stránky: Propojení hypertextovými odkazy mezi hesly, určeno jak odborníkům, tak široké veřejnosti, výběrovost informací

Slabé stránky: Neúplnost informací

Příležitosti: Spolupráce s VVP AVU

Hrozby: Nedostatek financí

6.4 Vědecko-výzkumné pracoviště AVU: Centrum pro studium současného a moderního umění

VVP AVU je „centrem základního vědeckého výzkumu, zpracování pramenné dokumentace, kritického zhodnocení a reinterpretace českého výtvarného umění po roce 1945 až do současnosti, se zaměřením na interdisciplinární přesahy. Cílem VVP AVU, je přispět nejen k rozvoji poznání lokálního vývoje dějin výtvarného umění, ale také k jeho uvedení do širších mezinárodních souvislostí“ [VVP AVU : O nás, 1997-2009].

Součástí pracoviště je dokumentační centrum s archivem textového a vizuálního materiálu. V současné době zde probíhají dva projekty, o kterých je třeba se zmínit:

- a) *Bibliobáze*: On-line databáze bibliografických údajů k českému umění
- b) *i-datum*: Databáze současného umění

6.4.1 Bibliobáze

VVP VĚDECKO-VÝZKUMNÉ PRACOVIŠTĚ AVU
centrum pro studium českého moderního a současného umění

O NÁS AKTIVITY BIBLIOBÁZE I-DATUM SEŠIT PUBLIKACE ARCHIV ODKAZY ENGLISH

Hledání

O projektu

Návod

hledání

Internetová databáze bibliografických údajů jako praktická a přehledná vstupní informace pro studium dějin české vizuální kultury druhé poloviny 20. století.

hledej výraz:

[podrobné vyhledávání](#)

Aktuality

Výzva k zaslání návrhů příspěvků k sympoziu [Vytváření dějin současného umění](#)

Vyšla antologie [České umění 1980-2010. Texty a dokumenty](#)

Cyklus přednášek [Středy na AVU](#): aktuální program (28. 3., 18. 4., 9. 5.)

VVP AVU vydalo [Běčko](#), druhé DVD z edice VIDA.

Výstava [Ostrovy odporu. Mezi první a druhou moderností 1985-2012](#)

Nové číslo [Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny 11](#)

Obr. 8 Webová stránka Bibliobáze

On-line internetová databáze bibliografických údajů, má sloužit jako přehledná vstupní brána pro studium dějin české vizuální kultury 2. poloviny 20. století. Zahrnuje knihy, katalogy, články, sborníky a další texty „*doplněné o interdisciplinární přesahy do kulturní politiky a k politicko-historickým událostem i k dalším oblastem, které významně ovlivnily vývoj situace v českém umění poválečné doby*“ [O projektu, 1997-2009]. Publikace jsou především z fondů Národní knihovny, dále knihoven UMPRUM, Ústavu dějin umění, Národní galerie, Akademie výtvarných umění a Vědecko-výzkumného pracoviště AVU.

“Bibliobáze vznikla jako doprovodný elektronický katalog probádaných materiálů v rámci kritického zhodnocení a reinterpretace dějin českého výtvarného umění po roce 1945, hlavní činnosti výzkumné práce VVP AVU. Databáze poskytuje základní bibliografické údaje k jednotlivým tématům české poválečné kultury [O projektu, 1997-2009].

6.4.1.1 Současný stav hesel

V současnosti obsahuje databáze přes 9500 bibliografických záznamů a je stále doplňována.

6.4.1.2 Vyhledávání

K dispozici je jednoduché vyhledávání a podrobné vyhledávání. Podrobné obsahuje na výběr z typu a podtypu záznamu, klíčových slov a poté fulltextově vyhledává jména, názvy, data apod. Uživatel si může vybrat, zda chce hledat v knihovně, textovém archivu či archivu umělců VVP AVU. Po zadání kritérií či hesel se zobrazí abecedně seřazené veškeré výsledky, kde se vyskytuje zadané heslo.

6.4.1.3 Hesla

Každý záznam obsahuje lokační údaj, ze kterého fondu pochází, inventární číslo, bibliografický popis a krátká poznámka či vysvětlivka vztahující se k obsahu textu.

6.4.2 i-datum

VVP AVU VĚDECKO-VÝZKUMNÉ PRACOVIŠTĚ AVU
centrum pro studium českého moderního a současného umění

O NÁS | AKTIVITY | BIBLIOTÉKA | I-DATUM | SEŠIT | PUBLIKACE | ARCHIV | ODKAZY | ENGLISH

Hledání

O projektu
Návod

hledání

Databáze současného českého umění **i-datum** vzniká v návaznosti na [výzkumný projekt](#) období transformace od 80. let do současnosti. Databáze je paralelou [archivu](#) VVP AVU a poskytuje základní informace o výrazných umělcích a skupinách, důležitých výstavních projektech, galerijních institucích a výtvarných časopisech sledovaného období. Zahrnuje také [videoarchiv VVP AVU](#), databázi současného českého videoartu a videodokumentace k českému umění od roku 1980.

V březnu 2009 byla uzavřena dohoda s Centrem pro současné umění Praha o spolupráci a koordinování databází [artlist.cz](#) a [i-datum.cz](#). Na základě této dohody dochází k propojení obou databází vzájemným prolinkováním, což usnadní vyhledávání a zvýší kvalitu poskytovaných informací. Obě databáze si zároveň zachovávají svůj charakter, tj. artlist extenzivnější rozsah snaží se o poskytnutí celkového přehledu o různorodosti současné české výtvarné scény a i-datum přísnější výběr zaměřený na vědecké zpracování dokumentovaného materiálu.

hledat v: slovo:

Přehled množství záznamů v jednotlivých oddílech

oddíl	nalezeno
umělci / skupiny	122
instituce	114
výstavy	89
periodika	31

Aktuality

Výzva k zaslání návrhů příspěvků k sympoziu [Vytváření dějin současného umění](#)

Vyšla antologie [České umění 1980-2010. Texty a dokumenty](#)

Cyklus přednášek [Středky na AVU](#): aktuální program (28. 3., 18. 4., 9. 5.)

VVP AVU vydalo [Běčko](#), druhé DVD z edice VIDA.

Výstava [Ostrovky odporu. Mezi první a druhou moderností 1985-2012](#)

Nové číslo [Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny 11](#)

Vyšel čtvrtý svazek Edice VVP AVU [Jan Zálešák - Umění spolupráce](#)

Vyšel třetí svazek Edice VVP AVU [Tomáš Dvořák \(ed.\), Kapitoly z dějin a teorie médií](#)

Redakce Sešitu pro teorii, umění a

Obr. 9 Webová stránka i-datum

Databáze *i-datum* se specializuje na české moderní současné umění od 80. let 20. století. Vznikl v návaznosti a je podporován výzkumným projektem VVP AVU *České*

umění 80. - 90. let- reflexe a dokumentace²⁴. Jako hlavní cíl má projekt a jeho výsledek online databáze „zprostředkovat odborné a laické veřejnosti informace o českém a vizuálním umění posledních desetiletí“ [O projektu, 1997-2009].

Důležité na projektu je výběrovost hesel do databáze. „i-datum není pokusem formulovat jedinou podstatnou linii českého umění - dokumentuje, popisuje a propojuje jednotlivé body na pulsující ploše, které skládají proměnlivý obraz současnosti a nedávné minulosti. (...) Výběr umělců vznikl se zřetelem k pozici autorů v současném diskursu českého umění. Při výběru byla zohledněna např. účast jednotlivých umělců na důležitých domácích a mezinárodních výstavách nebo výsledky soutěží o Cenu Jindřicha Chalupického. Výběr institucí zahrnuje výstavní prostory a organizace činné v daném období. Na tento soubor informací navazuje seznam výstav, které dlouhodoběji ovlivnily situaci umění v České republice. V kategorii Texty jsou uvedeny publikace a jednotlivé dokumenty, ze kterých je možné vytvořit pomyslnou 'příruční knihovnu'“ [O projektu, 1997-2009].

6.4.2.1 Současný stav hesel

V databázi se v současnosti nachází 122 umělců/skupin, 114 institucí, 89 výstav, 31 periodik a 624 záznamů z videoarchivu VVP AVU.

6.4.2.2 Vyhledávání

Databáze umožňuje fulltextově vyhledávat v celém jejím obsahu zároveň, či jen v jednotlivých oddílech: umělci/skupiny, instituce, výstavy, periodika nebo videoarchiv. Systém zobrazí v tabulce všechny záznamy, kde se vyskytuje jakékoliv z uvedených slov. Vyhledávat je možné i v přehledu záznamů v jednotlivých oddílech, které jsou abecedně tříděné.

6.4.2.3 Hesla

Každé heslo obsahuje základní informace, ale důležitým prvkem je „reference“ což je krátký charakteristický kritický komentář. V jednotlivých záznamech se objevují aktivní hesla (jména umělců, skupin, institucí a výstav), která jsou hypertextovým odkazem na příbuzný či hlavní záznam v databázi. „Přehledná struktura databáze poskytuje elementární údaje

²⁴ <http://vvp.avu.cz/aktivity/vyzkum/projekt2007>

a slouží jako ucelený základ pro další výzkum. Pozitivní kritéria projektu jsou praktičnost, snadná dostupnost, přehlednost a informativnost“ [O projektu, 1997-2009].

6.4.3 Stručné hodnocení dle SWOT analýzy

Silné stránky: Kritické komentáře

Slabé stránky: Menší počet hesel oproti jiným databázím

Příležitosti: Vědecké pracoviště

Hrozby: Personalizace

6.5 Oborová brána Umění a architektura ART JIB

Oborová brána ART je projekt knihoven, jejichž fondy se zaměřují na oblasti umění, architektury a dalších příbuzných oborů. V současné době je členem 9 knihoven: *Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze*, *Knihovna Národní galerie*, *Knihovna Moravské galerie v Brně*, *Knihovna Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze*, *Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě*, *Knihovna Muzea umění Olomouc*, *Knihovna Akademie výtvarných umění v Praze*, *Knihovna Národního technického muzea v Praze* a *Knihovna Západočeského muzea v Plzni*. Koordinátorem celého projektu je *Knihovna UMPRUM* [Členové Oborové brány ART, 2001]. Projekt vznikl a je rozvíjen jako součást projektu *Koordinovaná tvorba oborových informačních bran* a navazuje na projekt *Jednotné informační brány* a na projekt *Virtuální umělecké knihovny VUK*, který byl realizován v roce 2004. Technickou realizaci brány zajišťuje *Ústav výpočetní techniky Univerzity Karlovy*. Brána je založena na využití protokolu Z39.50 a na spojení dvou produktů firmy *ExLibris*. *MetaLib* (zajišťuje prohledávání různých informačních zdrojů) a *SFX* (umožňuje realizovat přidané služby k vyhledaným záznamům) [HARTMANOVÁ, 2007].

Oborová brána ART umožňuje uživatelům z jednoho místa jedním vyhledávacím rozhraním paralelně prohledávat různé informační zdroje z oblasti architektury, sochařství, malířství, kresby, grafiky, uměleckého řemesla, teorie a kritiky umění apod. Brána zahrnuje katalogy devíti zúčastněných knihoven, katalogy zahraničních knihoven, souborné katalogy, fulltextové databáze atd. [HARTMANOVÁ, 2007].

„Informační zdroje, které brána ART zpřístupňuje, lze rozdělit na volně dostupné a licencované. Volně dostupné zdroje ART může využívat každý, bez ohledu na místo pobytu či

současnou registraci v knihovně. Volně dostupnými zdroji jsou v Portálu ART zejména katalogy knihoven, a to nejen členů VUK, ale i řady dalších českých a výběrově i zahraničních knihoven. Licencované zdroje může využívat jen ten, kdo je registrovaný v knihovně, která licencované zdroje zpřístupňuje/vlastní, a zároveň pracuje na počítačích z povolených IP adres. Jedná se zejména o plnotextové databáze univerzální či oborové. V portálu ART mohou uživatelé pracovat s databází Art Full Text a EBSCO. Na rozhraní volného a licencovaného přístupu stojí Manuscriptorium. Katalog je zpřístupňován volně, digitální obrazy vyšší kvality a tzv. plné texty dokumentů jsou zpřístupněny v bráně ART na základě licence“ [HARTMANOVÁ, 2007].

6.5.1 Vyhledávání

Ve „snadném hledání“ vyhledávače ART je 5 tzv. předvybraných sad zdrojů

- a) Katalog ART: katalogy všech 9 zúčastněných knihoven.
- b) Další knihovny ČR: souborný katalog Akademie věd ČR, Národní knihovna fond starých tisků a map, Souborný katalog ČR monografie, Univerzita Karlova centrální katalog, katalog dokumentů Národního filmového archivu a katalog Národní technické knihovny.
- c) Databáze článků a časopisů: bibliografie článků Národní knihovny ČR, EBSCO Academic search complete, Bibliobáze VVP AVU a Gallica.
- d) Zahraniční knihovny: souborné zahraniční katalogy BIBSYS, GBV, OLIS, IDS Basel/Bern, IDS NEBIS, Library of Congress, Slovenské centrum dizajnu, Slovenská národná galéria a The cultural collections of Europe.
- e) Manuscriptorium

„Ve vyhledávači může uživatel vyhledávat přímým zadáním dotazu a sám si při tvorbě rešerše může vybírat skupiny zdrojů, které chce prohledávat. Aby rozsah vyhledaných záznamů nebyl příliš široký, je při prohledávání některých skupin zdrojů automaticky vložen filtr, který hledání omezí pouze na oblast umění a architektury. Pokud chce uživatel více specifikovat svůj dotaz, může použít Profi hledání. Ve Snadném i Profi hledání si lze vybrat mezi jednoduchým vyhledáváním a vyhledáváním pro pokročilé. Výsledkem rešerše je potom soupis bibliografických záznamů s možností využít tzv. přidané služby pomocí tlačítka SFX.

S pomocí těchto služeb si uživatel může zajistit získání plných textů k vyhledaným záznamům, zjistí, zda a za jakých podmínek si lze hledaný dokument vypůjčit v určité knihovně, může pokračovat ve vyhledávání na internetu atd. S Vyhledávačem může pracovat i neregistrovaný návštěvník Portálu ART bez omezení výběru zdrojů nebo možnosti vyhledávání. Pokud však uživatel využije možnost bezplatné registrace, získá tak širší nabídku služeb, protože může v plné míře využívat záložku Můj prostor. Zde může ukládat již vyhledané záznamy do schránky pro jejich další využití, vytvářet vlastní skupiny zdrojů pro použití ve Vyhledávači ART a ukládat výsledky hledání již provedených dotazů. Pokud jsou návštěvníci Portálu ART při vyhledávání potřebných informací pomocí Vyhledávače neúspěšní, mohou využít nabídku záložky Další zdroje. Zde je pro ně připraven výběr z dalších významných českých i zahraničních zdrojů z oblasti výtvarného umění a architektury. Tyto zdroje sice nelze prohledávat systémem MetaLib, ale přesto mohou být pro uživatele brány ART užitečné. Nabídka je také doplněna možností vznést dotaz na neúspěšné vyhledávání k tvůrcům oborové brány ART“ [HARTMANOVÁ, 2007].

7 ZÁVĚR

Sít institucí, které se zabývají v České republice kulturou, její podporou a své poznatky a informace předávají dál, ať už ve formě elektronické na internetu nebo zatím fyzicky v knihovně či v archivu, je rozsáhlá. Rozhodně kladným prvkem je jejich vzájemná spolupráce v různých projektech, ale určitě jsou stále místa, kde je potřeba propojení budovat a zlepšovat. Mezi projekty, které jsou do budoucna přínosné jak pro uživatele, tak pro samotné instituce, patří minimálně všechny, které jsou v práci zmíněny a základně popsány.

Ze zahraničí může být pro další fungování nejen těch institucí, které jsou podporovány Ministerstvem kultury, tedy státem, například vzorem americká *Smithsonian Institution*²⁵. Jde o výzkumnou a vzdělávací instituci, která počtem zahrnutých muzeí a galerií tvoří největší komplex podobného typu na světě. Instituce obsahuje v USA 19 muzeí a galerií, 9 výzkumných center a vlastní zoologickou zahradu. Dále má po celém světě 168 poboček. Její chod je podporován z největší části americkou vládou, dále pak dary a publikační či obchodní činností. Instituce si dává za cíl různými způsoby rozšiřovat všeobecnou míru znalostí o americké kultuře, utváří budoucnost kultury zachováváním kulturního dědictví a nové objevené poznatky a zdroje sdílí se světem [Smithsonian institution, 2012].

Jednotlivé české instituce, které jsou uvedeny v této práci, a jejich chod je v současnosti dobře zaveden a v převážné většině je vidět snaha o aktuálnost. Vždy záleží na velikosti instituce a jejích možnostech finančních, personálních, časových apod. Jde o digitalizace celých fondů, či jeho důležitých součástí, převedení katalogu na online přístupný katalog, zúčastňování se grantových projektů, informačních bran atd. Každý další pokrok utváří současnost a budoucnost sbírkotvorných institucí a jejich vnímání a využívání stále náročnějšími uživateli.

Podobné je to i s informačními systémy, kterým byla věnována poslední kapitola. Jejich různá pojetí a zpracování oboru výtvarného umění, dává každému systému vlastní tvář a tedy i ke každému systému se musí přistupovat jednotlivě. Společnou vlastností by mohla být viditelná osobní angažovanost jednotlivých tvůrců databází. Systémy jsou většinou tvořeny postupně, opět dle finančních a personálních možností. Tato vlastnost může být brána jako negativní, ale určitě z jiného hlediska je i pozitivní. V každém případě je z projektů znát

²⁵ Překládáno jako Smithsonianův institut nebo Smithsonianův institut.

snaha se vyvíjet a zlepšovat. Jako příklad dobrého fungujícího propojení a fungování je dobré zmínit kooperaci informačního systému *AbART* Archivu výtvarného umění s *Centrem pro současné umění DOX*.

POUŽITÁ LITERATURA

Archiv výtvarného umění. *DOX: Centrum současného umění* [online]. 2008-2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://dox.cz/cs/prostory-a-obchody/archiv-vytvarneho-umeni>>.

Artlist. *Artlist: Databáze současného umění* [online]. 2006-2011 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <<http://artlist.cz/>>.

Asociace muzeí a galerií České republiky [online]. 2011 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <<http://www.cz-museums.cz/>>.

Centrální evidence sbírek [online]. 2002 [cit. 2011-10-27]. Dostupné z WWW: <<http://ces.mkcr.cz/>>.

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví. *eMuzeum* [online]. 2007 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: <<http://www.emuzeum.cz/>>.

Citem [online]. 2005-2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <<http://www.citem.cz/>>.

Čítárna v domě u zlatého prstenu. *Galerie hlavního města Prahy* [online]. [2011] [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <<http://www.ghmp.cz/cs/web/guest/citarny/-/detail/citarna>>.

Členové oborové brány art. *ART: Oborová brána umění a architektura* [online]. 2001 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <<http://art.jib.cz/o-projektu/clenove-art>>.

Fond bibliofilie. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-BIBLIOFILIE/>>.

Fond ilustrace a grafik. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-ILUSTRACE-A-GRAFIKY/>>.

Fond kramářské písně. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-KRAMARSKE-PISNE/>>.

Fond plakáty. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-PLAKATY/>>.

Fond svaté obrázky. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-SVATE-OBRAZKY/>>.

Fond štočky a hmotné památky. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-STOCKY-A-HMOTNE-PAMATKY/>>.

Fond varia. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-VARIA/>>.

Fond zbožné vzpomínky. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/FOND-ZBOZNYCH-VZPOMINEK/>>.

HARTMANOVÁ, Květa, ed. *Adresář knihoven muzeí a galerií ČR*. 1. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, 2007. 239 s. ISBN 978-80-7050-536-6.

HARTMANOVÁ, Květa. Oborová brána Umění a architektura (ART). *Knihovna*. 2007, roč. 18, 2. Dostupné z: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna72/hartman.htm>>.

Historie knihovny. *Moravská galerie v Brně* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/knihovna/historie-knihovny.aspx>>.

Informační a bibliografické služby. *Knihovna UPM* [online]. 1999 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=informacni>>.

JANIŠ, Michal. Web Centrální evidence sbírek Ministerstva kultury. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 4 [cit. 27.10.2011]. Dostupný z: <<http://www.ikaros.cz/node/5382>>. ISSN 1212-5075.

Katalogy. *Moravská galerie v Brně* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/knihovna/katalogy.aspx>>.

Knihovna asociace muzeí a galerií ČR. *Asociace muzeí a galerií ČR* [online]. 2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.cz-museums.cz/web/amg/knihovna-amg>>.

Knihovna badatelna. *Muzeum umění Olomouc* [online]. 2007 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://www.olmuart.cz/MUO/DOPROVODNE-AKTIVITY/knihovna-badatelna/>>.

Knihovna galerie výtvarného umění v ostravě. *Galerie výtvarného umění v Ostravě* [online]. 2008-2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <<http://www.gvuo.cz/knihovna.htm>>.

Knihovna národního muzea. Národní muzeum. *Národní muzeum* [online]. 2005, 2011 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-NM/>>.

Knihovna Národního muzea: Online katalog [online]. 2010-2011 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <<http://opac.nm.cz/opacnm/index.php>>.

Knihovna uměleckoprůmyslového musea v praze. *Uměleckoprůmyslové museum v Praze* [online]. 20.1.1999 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.knihovna.upm.cz/>>.

Knihovna. *VŠUP* [online]. [2010] [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://www.vsup.cz/cs/knihovna>>.

Knihovna. *Národní galerie v Praze* [online]. 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <<http://www.ngprague.cz/cz/15/sekce/knihovna/>>.

Knihovna. *Vědecko-výzkumné pracoviště AVU* [online]. 1997-2009 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://vvp.avu.cz/archiv/knihovna>>.

Knihovna: základní informace. *Západočeské muzeum v Plzni* [online]. [2010] [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zcm.cz/index.php?page=knihovna-zakladni-informace-2>>.

Komise amg. *Asociace muzeí a galerií ČR* [online]. 2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.cz-museums.cz/web/amg/organy-amg/komise>>.

Lexikon českých výtvarníků [online]. [2005] [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <<http://www.sca-art.com/>>.

Muzeum knihy. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Muzeum-knihy>>.

O centru. *eMuzeum: Centrum pro prezentaci kulturního dědictví* [online]. 2007 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: <<http://www.emuzeum.cz/o-centru/>>.

O galerii. *Galerie výtvarného umění v Ostravě* [online]. 2008-2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <<http://www.gvuo.cz/galerie.htm>>.

O knihovně. *Moravská galerie v Brně* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/knihovna/o-knihovne.aspx>>.

O ministerstvu: historie ministerstva. Ministerstvo kultury. *Ministerstvo kultury* [online]. 2007 [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=1839>>.

O muzeu. *Muzeum umění Olomouc* [online]. 2007 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <<http://www.olmuart.cz/MUO/O-MUZEU/>>.

O projektu. *Vědecko-výzkumné pracoviště AVU* [online]. 1997-2009 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://vvp.avu.cz/bibliobaze/oprojektu>>.

O projektu. *Vědecko-výzkumné pracoviště AVU* [online]. 1997-2009 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://vvp.avu.cz/idatum/oprojektu>>.

Oddělení časopisů knihovny národního muzea. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-casopisu-Knihovny-Narodniho-muzea/>>.

Oddělení knižní kultury. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/>>.

Oddělení knižní kultury. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-knizni-kultury/>>.

Oddělení rukopisů a starých tisků. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-rukopisu-a-starych-tisku/>>.

Oddělení služeb knihovny národního muzea. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-sluzeb-Knihovny-Narodniho-muzea/>>.

Oddělení základní knihovny. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-zakladni-knihovny/>>.

Oddělení zámeckých knihoven. *Národní muzeum* [online]. 2005-2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nm.cz/Knihovna-nm/Oddeleni-KNM/Oddeleni-zameckych-knihoven/>>.

Odkazy: digitální archivy současného umění. *Vědecko-výzkumné pracoviště AVU* [online]. 1997-2009 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://vvp.avu.cz/odkazy/digi>>.

OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila. Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. *Grand Biblio*, 2009, 3(6), 19-20. ISSN 1802-3320.

On-line katalog. *Knihovna UPM* [online]. 1999 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=online-kat>>.

Služby. *Moravská galerie v Brně* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/vzdelavani/knihovna/sluzby.aspx>>.

Služby. *Západočeské muzeum v Plzni* [online]. [2010] [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <<http://www.zcm.cz/index.php?page=knihovna-sluzby-2>>.

Smithsonian Institution [online]. 29.3.2012 [cit. 2012-05-13]. Dostupné z: <<http://www.si.edu>>.

SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004. 229 s. ISBN 80-7178-929-1.

SUČÍK, Josef. Digitální lexikon českých výtvarníků narozených ve XX. století. *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2004*. Praha: Národní technické muzeum, 2005. s. 98-100. ISBN 80-7037-138-2.

VEČEŘOVÁ, Petra. *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2006*. Ikaros [online], 2007, 11(2) [cit. 2011-11-02]. Dostupné z: <<http://www.ikaros.cz/node/3917>>. ISSN 1212-5075.

VVP AVU: O nás. *Vědecko-výzkumné pracoviště AVU* [online]. 1997-2009 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <<http://vvp.avu.cz/>>.

Výroční zpráva 2010. Asociace muzeí a galerií České republiky. Praha: Asociace muzeí a galerií ČR, [2010].

Zpráva o činnosti knihovny uměleckoprůmyslového muzea za rok 2011. *Knihovna UPM* [online]. 1.2.2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=zpravy11>>.

ŽALMAN, Jiří. „Česká muzea“ : Projekt virtuální expozice českého muzejnictví. In *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2004*. Praha : Národní technické muzeum, 2005. s. 38-41. ISBN 80-7037-138-2.

ŽALMAN, Jiří; NOVOTNÝ, Jan. Presentace projektu : Česká muzea. In *Sbírký v počítači : Muzea, archivy a knihovny v éře digitálních informací*. Praha : Národní technické muzeum, 2004. s. 70-75. ISBN 80-7037-131-5.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Třída kulturních jevů [SOUKUP, 2004, s.16]	15
Obr. 2 Webová stránka Adresáře muzeí a galerií ČR.....	19
Obr. 3 Webová stránka CES	21
Obr. 4 Webová stránka Centra pro prezentaci kulturního dědictví	24
Obr. 5 Webová stránka Lexikonu	46
Obr. 6 Webová stránka abART.....	49
Obr. 7 Webová stránka Artlist	51
Obr. 8 Webová stránka Bibliobáze	55
Obr. 9 Webová stránka i-datum.....	56

